

Prosjektrapport nr. 8/2007

Utdanning blant styrere og pedagogiske ledere i barnehager

Idealer og praksis

Hanne Cecilie Jensen

Tittel Utdanning blant styrere og pedagogiske ledere i barnehager. Idealer og praksis

Forfatter Hanne Cecilie Jensen

Rapport Prosjektrapport nr. 8/2007

ISBN-nummer

ISSN-nummer 0808-5544

Trykkeri Edgar Høgfeldt, 4626 Kristiansand

Utgiver Agderforskning
Serviceboks 415,
N-4604 Kristiansand

Telefon 48 01 05 20

Telefaks 38 14 22 01

E-post post@agderforskning.no

Hjemmeside <http://www.agderforskning.no>

Forord

Undersøkelsen er foretatt med ulike respondentgrupper – hver på sitt nivå og med sine ulike arbeidsoppgaver og funksjoner. Kommunene kan sies å være mer på det politiske nivå, og de er nok mer opptatt av dette og av idealer enn de andre respondentgruppene. Private eiere har en annen rolle og oppgave enn kommunen, og sannsynligvis også litt andre interesser. De kan ha et spesielt pedagogisk eller idealistisk syn. Styrerne, som ledere for dem som ikke har godkjent utdanning, vil kanskje oppfatte politiske utspill som floskler? De er nærmest praksis og deres praksis er i hverdagen, ikke på politisk nivå. De ansatte uten godkjent utdanning er selve "kjernen" i problemstillingen – hva slags syn har de på jobben de gjør, og hvilke kvalifikasjoner har de egentlig?

Tittelen på rapporten er hentet fra selve innholdet i undersøkelsen som handler om nettopp utdanning blant styrere og pedagogiske ledere i barnehager. Som rapporten vil vise, finner vi forskjell mellom idealer og praksis.

At mange barnehager fortsatt har dispensasjoner, det vil si ansatte som ikke har formelt godkjent utdanning til å arbeide som styrer/pedagogisk leder, er en realitet. Idealet er klart for både styrerne, kommunene og de private eierne: Ansatte som fyller kvalifikasjonskravene som styrer/pedagogisk leder. Samtidig er bildet slik at mange kommuner sliter med å få kvalifiserte søkere slik at virkeligheten står i motsetning til idealet.

Rapporten tar i så måte for seg spenningsfeltet mellom praksis og idealene.

Kunnskapsdepartementet har vært oppdragsgiver for undersøkelsen som ligger til grunn for rapporten. Takk for godt samarbeid!

September 2007

Hanne Cecilie Jensen
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

FORORD	I
INNHALDSFORTEGNELSE	I
TABELLOVERSIKT	II
SAMMENDRAG	1
1 INNLEDNING	4
1.1 Bakgrunn for prosjektet	4
2 OM UNDERSØKELSEN	7
2.1 Tema for undersøkelsen	7
2.2 Utvalg	7
2.3 Metode	8
2.4 Svarprosent og representativitet	9
2.5 Innhold i undersøkelsen	10
3 RESULTATER. STATUS OG SAMMENLIGNINGER	13
3.1 Statistikk om barnehagesektoren og dispensasjoner	13
3.2 Hva sier undersøkelsen om dispensasjoner?	15
3.3 Om barnehagene	20
3.4 Kompetanse, veiledning og kvalifisering	22
3.5 Arbeidsgiverne: Realiteter versus idealer	24
3.6 Vikariater av kort varighet og små stillingsbrøker	25
3.7 Ansatte uten godkjent utdanning og kvalitet i barnehagen	27
3.8 Erfaringer med dispensasjoner	28
3.9 Rekruttering av personer med godkjent utdanning	29
3.10 De ansatte uten godkjent utdanning	33
3.11 Fra dispensasjon til formell utdanning	36
3.12 Savn av formell kompetanse	38
3.13 Påstander knyttet til arbeidet	39
4 OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	41
4.1 Rekruttering av ansatte med godkjent utdanning	41
4.2 Den typiske dispensasjonsinnehaver	42
4.3 Holdninger til formell kompetanse	43
4.4 Fra dispensasjon til formell kompetanse	44
LITTERATURLISTE	46
5 VEDLEGG	47
FOU INFORMASJON	61

Tabelloversikt

Antall respondenter og svarprosent.....	9
Historisk statistikk om barnehagesektoren.....	13
Antall dispensasjoner pr. fylke. Absolutte og relative tall	15
Hvor mange personer er ansatt på dispensasjon i kommunen?	16
For hvor lang tid av gangen innvilges dispensasjon?.....	16
Hvilke krav stiller dere for at dispensasjon kan innvilges?.....	18
Svar fordelt på barnehagetyper	20
For hvor lang tid av gangen er dere innvilget dispensasjon?	21
Tilbyr dere spesiell veiledning av ansatte uten godkjent utdanning?.....	22
Tilbyr dere kurs eller annen opplæring (ut over veiledn.) for ansatte uten godkjent utdanning?	23
Påstander om ansatte uten godkjent utdanning og varighet/lav stillingsbrøk. Prosentandel som i en eller annen grad sier seg enig i påstandene	26
Vi har kun hatt gode erfaringer med å ha ansatte uten godkjent utdanning.	28
Desentralisert utdanning har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss	31
Fleksible studietilbud (f.eks. på deltid) har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss.....	32
Påstander om rekruttering	33
Aldersfordelingen på de ansatte uten godkjent utdanning	34
Hva er din høyeste utdanning?	34
Hvor lenge har du hatt din nåværende stilling?.....	35
Hvor lang varighet har din nåværende dispensasjon?	35
Savn av formell kompetanse	38
Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?.....	39

Sammendrag

Om undersøkelsen

Det er til enhver tid et visst antall styrere og pedagogiske ledere i barnehager som ikke har godkjent utdanning. Disse skal søke om dispensasjon fra utdanningskravet. De siste årene har antall dispensasjoner økt og Kunnskapsdepartementet har bedt om en undersøkelse for å skaffe ny og oppdatert informasjon om ansatte uten godkjent utdanning i barnehagene, samt eiernes og kommunenes vurdering og håndtering av situasjonen.

Undersøkelsen er sendt ut som link¹ i e-post til alle landets kommuner, alle barnehager registrert med e-postadresse og ditto eiere. Alle kommuner, andre barnehageeiere, barnehager med styrer og/eller pedagogisk leder uten godkjent utdanning er bedt om å svare på undersøkelsen. I tillegg er alle styrere/pedagogiske ledere uten godkjent utdanning bedt svare på undersøkelsen.

Undersøkelsen er i hovedsak basert på de samme spørsmålene som i en tilsvarende undersøkelse Agderforskning gjennomførte på oppdrag fra Kommunenes Sentralforbund og daværende Barne- og familiedepartementet i 2001. Noe av formålet har derfor også vært å se på utviklingen fra den gang og fram til i dag.

Hovedfunn

At mange barnehager fortsatt har dispensasjoner, det vil si ansatte som ikke har formelt godkjent utdanning til å arbeide som styrer/pedagogisk leder, er velkjent. Hovedtrekkene er de samme som i forrige undersøkelse Agderforskning gjennomførte i 2001. Ansatte uten godkjent utdanning er en realitet, til tross for at undersøkelsen vi har gjort viser at idealet er å ha ansatte som også på papiret (og ikke bare gjennom erfaring og personlig egnethet) er kvalifiserte for stillingene de skal ansettes i.

¹ <http://www.surveymonkey.com/s.aspx?sm=jvi20Y6kRwrmmjLxYnAkGQ%3d%3d>

Mens antall dispensasjoner sank i årene etter 1999, viser de siste årene en økning i antall dispensasjoner. Relativt sett² er derimot antall dispensasjoner på samme nivå som i 2001.

I likhet med i 2001 er det fortsatt Oslo og Akershus som har de største utfordringene med å skaffe kvalifiserte styrere og pedagogiske ledere. Nesten hver femte styrer/pedagogisk leder er her uten godkjent utdanning. Dette står i skarp kontrast til Agderfylkene, hvor antall dispensasjoner kan telles på én hånd.

Totalt sett synes det å være en økt skepsis til ansatte uten godkjent utdanning sammenlignet med 2001. Samtidig mener kommunene at det i større grad enn i 2001 er vanskelig å få tak i kvalifisert personale til stillinger med lav stillingsbrøk/vikariater av kortere varighet. De er også i mye større grad enige i at det er mangel på personer med godkjent utdanning og at det derfor er vanskelig å unngå ansatte uten godkjent utdanning. Private eiere er gjennomgående mer positive til ansatte uten godkjent utdanning enn kommunene. Vi finner også at kommunene i mindre grad enn i 2001 mener at ansatte uten godkjent utdanning kan forsvares. Dette indikerer at ansatte uten godkjent utdanning ikke er ønskelig, men likevel nødvendig.

Vi finner store forskjeller mellom henholdsvis kommuner, private barnehageeiere og styrere når det gjelder erfaringene med å ha ansatte uten godkjent utdanning. Ikke uventet er det de private eierne som er mest fornøyde.

Når det gjelder rekruttering av ansatte med godkjent utdanning, synes det situasjonen svært endret de siste årene. Mens tre fjerdedeler sa seg enige i at *Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene* i 2001, er det nå nesten like mange som sier seg enige i påstanden. Svarene tyder på at tilgangen på personer med godkjent utdanning er blitt mye dårligere i kommuner med 20 000 innbyggere eller mer og som i utgangspunktet har dispensasjoner.

Den typiske ansatte uten godkjent utdanning er en kvinne mellom 31 og 40 år i full stilling. Hun har vært ansatt mellom 6 og 12 måneder i nåværende stilling som pedagogisk leder. Hennes høyeste utdanning er videregående skole og hun har lang erfaring som barnehageassistent. I tillegg har hun annen erfaring fra lønnet arbeid med barn. I om lag halvparten av tilfellene har hun ledererfaring fra tidligere jobber. Det synes å ha vært få endringer i for-

² Målt i prosent av ansatte styrere og pedagogiske ledere

hold til beskrivelsen av den typiske dispensasjonsinnehaver som ble gitt i 2002-rapporten.

Hvis den ansatte uten godkjent utdanning skal ta førskolelærerutdanning ville hun foretrekke et opplegg som er særlig tilpasset hennes livssituasjon/hverdag. Deltidsstudier kombinert med jobb synes mest aktuelt, alternativt desentralisert deltidsutdanning kombinert med jobb.

Vi ser av den totale fordelingen av svarene at de ansatte uten godkjent utdanning i liten grad savner formell kompetanse. Dette gjelder særlig i forhold til veiledning/kontakt med foreldre. I den grad de i stor grad savner formell kompetanse, gjelder det administrasjon og ledelse.

84 % av de ansatte uten godkjent utdanning oppgir at de får positiv tilbakemelding på jobben de gjør.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Barnehageloven (lov 17. juni 2005 nr 64 om barnehager) stiller krav om utdanning for styrere og pedagogiske ledere i barnehager. Styrer skal ha utdanning som førskolelærer eller annen høgscoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse³. Pedagogiske ledere skal ha utdanning som førskolelærer eller annen treårig pedagogisk utdanning på høgscolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk⁴. Dersom man ikke får tak i kvalifisert personell, kan kommunen innvilge dispensasjon fra utdanningskravet⁵. Barne- og familiedepartementet fastsatte 16. desember 2005 med hjemmel i barnehageloven §§ 17 fjerde ledd og 18 fjerde ledd forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder. I henhold til forskriften § 1 første ledd kan kommunen etter søknad fra barnehagens eier innvilge midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder for inntil ett år av gangen etter at stillingen har vært offentlig utlyst og det ikke har meldt seg kvalifisert søker. Når en person har hatt midlertidig dispensasjon etter denne forskrift § 1 i tre år, kan kommunen innvilge varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder dersom det ikke melder seg kvalifisert søker og svært gode grunner taler for å gi varig dispensasjon⁶. Det kan ikke gis varig dispensasjon til styrer og pedagogisk veileder i familiebarnehager⁷.

Agderforsknings rapport nr. 8/2002 "Dispensasjoner i barnehager – problem eller løsning?" omhandler også temaet dispensasjoner. Siden rapporten ble skrevet har flere faktorer endret seg

- Utdanningskravet til styrer/pedagogisk leder i barnehage er endret: Mens det tidligere var krav om at styrer/pedagogisk leder måtte ha førskolelærerutdanning, er kravet nå førskolelærerutdanning eller annen høgscoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse. Grovt sagt vil det si at annen treårig pedagogisk utdanning på høgscolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk er likestilt med førskolelærerutdanning. I tillegg kan allmennlærere og faglærere kan bli ansatt som styrere

³ jf. barnehageloven § 17 andre ledd

⁴ jf. barnehageloven § 18 første og andre ledd

⁵ jf. barnehageloven §§ 17 tredje ledd og 18 tredje ledd

⁶ jf. forskriften § 2 første ledd

⁷ jf. forskriften § 2 andre ledd

faglærere kan bli ansatt som styrere uten videreutdanning i barnehagepedagogikk.

- Økt barnehageutbygging: Mange nye plasser er etablert og flere barn går i barnehage enn tidligere. De siste årene har det vært stort fokus på å øke barnehageutbyggingen og etablere nye plasser.
- Innføring av makspris: Media har skrevet at innføring av makspris har ført til økt etterspørsel. Økt etterspørsel fører til press for å etablere flere barnehager og det kreves også flere ansatte til å ta seg av barna.

Dette er kort om bakgrunnen for dagens situasjon. Kunnskapsdepartementet har bedt Agderforskning om en oppdatering av tallene i 2002-rapporten samtidig som de har bedt oss fokusere spesielt på noen utvalgte tema/spørsmål. Noen spørsmål som tas opp i rapporten var med i den forrige undersøkelsen, men ble ikke omtalt i den forrige rapporten. I tillegg er det også stilt noen nye spørsmål.

Før vi tar for oss det innsamlede datamaterialet vil vi kort beskrive dagens situasjon ved hjelp av fakta og statistikk, samt gjøre rede for gjennomføringen av selve undersøkelsen.

1.1.1 Om barnehager og dispensasjoner

Blant 1-5 åringer hadde over 80 % barnehageplass i 2006. Som tidligere nevnt utgjør det nærmere 235 000 barn. Som vi skrev i Agderforsknings rapport fra 2002, var det over 192 000 barn som gikk i barnehage i 2001. Av 1-5 åringene i 2001 var det dermed 63 % som hadde barnehageplass. På de 5 årene som har gått, er med andre ord barnehagedekningen blitt betydelig høyere.

I KOSTRA⁸ finner vi at det ved utgangen av 2006 var 6425 barnehager. 2891 av disse var kommunale, og de resterende 3534 private. Åpne barnehager er en annen type tilbud, og regnes ikke som tilsyn. De er ikke med i tallene, og blir heller ikke omtalt i rapporten.

I 2006 var det 430 kommuner. 242 kommuner eller 56 prosent av landets kommuner hadde barnehager med en eller flere dispensasjoner. Av disse hadde 156 kommuner (36 prosent) to eller flere dispensasjoner. Vi ser altså at om lag 1/3 av landets kommuner har to eller flere dispensasjoner. Dermed

⁸ KOrmmune STat RApportering, Statistisk Sentralbyrå

er mangel på ansatte med godkjent utdanning et kjent fenomen i mange av landets kommuner.

I 2006 ble i alt 1523 dispensasjoner innvilget. Det var noe flere dispensasjoner i kommunale barnehager (801) enn i private (722). Kommunale barnehager utgjør 45 % av barnehagene mens de har 53 % av dispensasjonene. Kommunale barnehager er med andre ord overrepresentert i antall dispensasjoner. Flere faktorer kan ha påvirket dette. Kanskje er det fordi private barnehager slurver med å søke om dispensasjon? Kanskje gir private barnehager ansatte bedre betingelser enn kommunale barnehager? I følge Kunnskapsdepartementet finnes det styrere/pedagogiske ledere uten godkjent utdanning som det ikke er søkt dispensasjon for. Det er imidlertid ikke grunnlag for å anta at omfanget er stort.

2 Om undersøkelsen

2.1 Tema for undersøkelsen

Som tidligere nevnt har Kunnskapsdepartementet bedt Agderforskning om oppdaterte tall på feltet samtidig som de har pekt på 4 tema som ønskes nærmere belyst. Disse er:

1. Rekruttering av ansatte med godkjent utdanning
2. Den typiske dispensasjonsinnehaver
3. Holdninger til formell kompetanse
4. Fra dispensasjon til formell utdanning

Rapporten vil ellers ha fokus på å sammenligne respondentkategorier, se på forhold knyttet til demografi, beskrive hvordan de ulike respondentgruppene oppfatter situasjonen og analysere data som peker seg ut eller synes viktig i forhold til problemstillingen. Vi vil ha et særlig fokus på den økte barnehageutbyggingen og tilgangen til kvalifisert pedagogisk personale.

2.2 Utvalg

I undersøkelsen er det hentet inn data fra følgende grupper:

- Alle landets kommuner som har innvilget dispensasjon(er)
- Private barnehageeiere med ansatte uten godkjent utdanning som jobber som styrer/pedagogisk leder
- Styrere med pedagogiske ledere uten godkjent utdanning
- Styrer som selv er uten godkjent utdanning
- Pedagogisk leder som ikke har godkjent utdanning

I forhold til undersøkelsen Agderforskning gjennomførte i 2001, er nå styrer med ansatte på dispensasjon med som en ny og viktig respondentgruppe. Vi anser styrerne som viktige fordi det er dem som har ansvaret for den daglige driften, så selv om det vanligvis ikke er dem som søker om dispensasjon, så er det ofte dem som har ansvaret for ansettelser og som i tillegg har ansvaret for den daglige driften. I motsetning til i 2001, har vi denne gang kun bedt kommuner som har innvilget dispensasjon om å svare på undersøkelsen. Forrige gang omfattet undersøkelsen alle kommunene både med og uten dispensasjoner.

2.3 Metode

Dataene ble hentet inn ved hjelp av et web-basert spørreskjema som respondentene selv fylte ut. I anmodningen om å delta i undersøkelsen brukte vi formuleringen "ansatte uten godkjent utdanning" i stedet for formuleringen "ansatte på dispensasjon" som vi formulerte oss i 2001. Dette fordi vi som nevnt har opplysninger om at det ikke alltid søkes om dispensasjon for ansatte uten godkjent utdanning i styrer og førskolelærerstillinger og Kunnskapsdepartementet ønsket at vi skulle ta hensyn til dem og også inkludere denne gruppen i undersøkelsen. I spørsmålene til kommunen brukte vi imidlertid ordet "dispensasjon" siden spørsmålene omhandlet nettopp dette. På grunn av endringene i kravene til godkjent utdanning var det også naturlig å bruke formuleringen "ansatt med godkjent utdanning" siden det ikke lenger er kun førskolelærerutdanning som kvalifiserer til stilling som styrer/pedagogisk leder. Formuleringen "ansatt med godkjent utdanning" omfatter for så vidt også barnehageassistenter, men det var tydelig presisert flere steder i undersøkelsen at den kun gjaldt dem som var ansatt i stilling som styrer/pedagogisk leder og ikke hadde godkjent utdanning.

På bakgrunn av endringene i utdanningskravet har vi i denne rapporten valgt å bruke formuleringen "ansatte uten godkjent utdanning" i stedet for "ansatte uten førskolelærerutdanning". Formuleringen er da ment å omfatte alle ansatte som jobber som styrer/pedagogisk leder, men som ikke har godkjent utdanning i forhold til den stillingen de er ansatt i.

Vi valgte web-basert spørreskjema for å øke mulighetene for å nå eierne/styrerne/barnehageansatte som på undersøkelsestidspunktet faktisk hadde dispensasjon. Vi sendte e-post til alle kommunene i landet og ba dem som hadde midlertidige og/eller varige dispensasjoner på undersøkelsestidspunktet om å svare. Fordelen med dette var at vi sparte tid, samtidig som vi slapp å forholde oss til et delvis utdatert register fra Statistisk Sentralbyrå (fordi nye dispensasjoner stadig kommer til samtidig som andre avsluttes og fordi kvaliteten på tallene kommunene rapporterer til SSB ikke alltid er så god). En annen stor fordel var mulighetene for siling. Dette gjorde at respondenterne hele tiden ble automatisk ledet videre til spørsmål som var relevante for dem og slapp å hoppe over uaktuelle spørsmål, som de hadde måttet gjøre i en postal undersøkelse.

Den web-baserte undersøkelsen gav oss også mulighet til å skille mellom styrere som var ledere for andre på dispensasjon og styrere som selv var på dispensasjon. Vi ville hatt problemer med å takle denne muligheten for å gi dem to sett spørsmål (egentlig to ulike spørreskjemaer) per post.

De som ikke hadde mulighet til å svare på spørreskjemaet på internett fikk oppgitt et telefonnummer slik at spørsmålene ble stilt per telefon.

Spørreskjemaet ble utarbeidet av Agderforskning. Agderforskning og oppdragsgiver foretok hver for seg og i samarbeid en kvalitetssikring av spørreskjemaene før undersøkelsen ble distribuert.

2.4 Svarprosent og representativitet

Vi har tidligere omtalt hvilke grupper som undersøkelsen omfatter. Svarprosenten er for flere av gruppene betraktelig høyere enn i undersøkelsen som ble gjennomført i 2001. En årsak kan være at invitasjon til å delta i undersøkelsen ble sendt både til alle landets kommuner, til alle landets barnehager med registrert e-postadresse, samt til alle barnehager registrert i Private Barnehagers Landsforbund. Samtidig kunne vi purre på en enkel måte. På forhånd var det knyttet mest usikkerhet til om vi ville få tilstrekkelig antall svar fra familiebarnehagene. Vi antok at det var dem som hadde dårligst tilgang til e-post og internett. Det gikk imidlertid greit å få svar også fra dem. Spørreskjemaet hadde også flere "silingspørsmål" for å løse respondentene ut av undersøkelsen dersom de ved en feiltakelse svarte uten at de var i målgruppen.

Under ser vi antallet respondenter i de ulike gruppene. Etter ønske fra Kunnskapsdepartementet har vi også lagt inn anslått populasjon for å kunne regne ut svarprosent.

Antall respondenter og svarprosent

Stilling/betegnelse	Anslått ¹ populasjon	Antall ²	Svarprosent
Ansatt i administrasjon i kommune/bydel/bydelsenh	242	242	100 %
Privat barnehageeier	600	252	42 %
Styrer med ansatte uten godkjent utdanning ³	1200	357	30 %
Styrer/pedagogisk leder uten godkjent utdanning ³	1550	339	22 %

¹ Vi er usikre på hvor mange som er i de ulike gruppene og har derfor laget anslag basert på tall fra KOSTRA

² Tallene varierer noe alt etter hvor i undersøkelsen de hentes fra

³ I både kommunale og private barnehager

For alle gruppene gjelder at de enten

1. Har innvilget dispensasjon
2. Har ansatte uten godkjent utdanning
3. Selv er uten godkjent utdanning

Som kjent omhandler denne undersøkelsen og rapporten ulike aspekter/tema knyttet til dispensasjoner og ansatte som arbeider som styrer/pedagogisk leder, og som ikke fyller utdanningskravet. I undersøkelsen som er gjort nå i 2007 har vi derfor ikke data for kommuner/grupper uten dispensasjoner – i motsetning til i 2001. Det er viktig å merke seg at når vi i det følgende bruker begrepet ”pedagogiske leder” gjelder våre kommentarer ikke pedagogiske ledere generelt, men pedagogiske ledere uten godkjent utdanning med mindre annet er gjort eksplisitt. Det samme gjelder for styrere uten godkjent utdanning. Vi har videre valgt å omtale ansatte i administrasjonen i kommune/bydel/bydelsenheter som ”kommune” – dette er gjort dels for å forenkle, dels også fordi de som ansatte representerer kommunen i denne sammenheng. Svarene her gjelder således ikke kommuner generelt, men kommuner som hadde innvilget dispensasjon da undersøkelsen ble gjennomført.

Det ser ut til at de aller fleste kommunene som har innvilget dispensasjoner har svart på undersøkelsen. Det er derfor ingen problemer knyttet til representativitet og generaliserbarhet knyttet til svarene fra denne gruppen.

Dataene er analysert hver for seg med sammenligninger på tvers av gruppene på flere punkter. De ulike gruppene har både fått enkelte like, men også flere forskjellige spørsmål.

2.5 Innhold i undersøkelsen⁹

Kommuner som har innvilget dispensasjon

ble stilt spørsmål om blant annet følgende:

- Bakgrunnsvariabler som kommunestørrelse, fylke
- Barnehagesektoren – nye barnehager, nye barnehageplasser, barnehager i midlertidige lokaler
- Dispensasjoner – antall ansatte som har gjennomført godkjent utdanning og fått fast jobb, hvor mange som er ansatt på dispensasjon, hvor lenge dispensasjon innvilges for, krav for innvilgelse av dispensasjon, om dispensasjonssøknader er avslått, hvem som søker oftest om dispensasjon

⁹ Spørreskjemaet finnes som vedlegg til rapporten

- Kvalifisering av ansatte uten godkjent utdanning – om oppfølging/veiledning tilbys, om kurs/annen opplæring tilbys, om de har ordninger for å motivere til utdanning
- Vurdering av påstander knyttet til dispensasjoner generelt og personer på dispensasjon spesielt

Private barnehageeiere med ansatte på dispensasjon

ble stilt spørsmål innen følgende områder:

- Bakgrunnsvariabler som kommunestørrelse, fylke
- Bakgrunnsvariabler om barnehagen – type, hvor lenge den har eksistert, om de har styrer/ped.leder uten godkjent utdanning
- Dispensasjoner – hvilke krav som ble stilt før dispensasjon ble innvilget, hvor lang tid dispensasjon er innvilget for, om de har ansatte uten godkjent utdanning det ikke er søkt om dispensasjon for, om kommunen har avslått dispensasjonssøknader
- Kvalifisering av ansatte uten godkjent utdanning – om oppfølging/veiledning tilbys, om kurs/annen opplæring tilbys, om de har ordninger for å motivere til utdanning
- Vurdering av påstander knyttet til dispensasjoner generelt og personer på dispensasjon spesielt

Styrer med ansatt(e) på dispensasjon

fikk de samme spørsmålene som eier.

Styrer som selv er uten godkjent utdanning

Fikk ulike spørsmål om:

- Bakgrunnsvariabler som kommunestørrelse, fylke, kjønn, alder, hvor lenge barnehagen har eksistert, hvor lang erfaring de har
- Bakgrunnsvariabler om barnehagen – type, hvor lenge den har eksistert, om de har styrer/pedagogisk leder uten godkjent utdanning
- Spørsmål om de har søkt om dispensasjon for den/de ansatte uten godkjent utdanning, hvilke krav som ble stilt i forbindelse med dispensasjonen, hvor lenge de er innvilget dispensasjon mv.
- Kompetanse – høyeste utdanning, erfaring fra lønnet arbeid med barn, tidligere ledererfaring, om de er oppfordret til å begynne på utdanning for å få godkjent utdanning, om de kunne tenke seg å ta førskolelærerutdanning, i hvilken grad de savner formell kompetan-

se på ulike punkter, om de har benyttet seg av opplæringstilbud, hvordan de eventuelt foretrekker å ta utdanning

- Nåværende jobb – stillingsprosent, hvor lenge de har hatt stillingen, dispensasjonens varighet, hvordan de fikk jobben
- Påstander knyttet til vurdering av eget arbeid

Pedagogiske ledere uten godkjent utdanning

Med unntak av spørsmålene om dispensasjon, var spørsmålene like som for styrerne uten godkjent utdanning.

3 Resultater. Status og sammenligninger

Vi tar for oss spørsmålene hovedsakelig i samme rekkefølge som i undersøkelsen. Det innebærer at svarene fra alle respondentgruppene blir gått gjennom i dette kapittelet. Noen steder har vi valgt å omtale tallene fra undersøkelsen i teksten. Andre steder har vi valgt å fremstille dem i tabellform slik at leseren selv kan gjøre sine sammenligninger og refleksjoner. På de mest sentrale stedene har vi også lagt inn refleksjoner og kommentarer knyttet til tolkning av tallene. Der hvor det har vært praktisk mulig – og relevant, har vi også tatt med tallene fra 2001-undersøkelsen for å kunne sammenligne og gjøre vurderinger knyttet til utviklingen.

3.1 Statistikk om barnehagesektoren og dispensasjoner

I undersøkelsen stilte vi flere spørsmål for å få mest mulig oppdaterte opplysninger om antall nye barnehager, antall nye plasser og om barnehager med faste plasser i midlertidige lokaler. Datakvaliteten på de innsamlede data var ikke god nok, og vi har derfor valgt å kun bruke tall fra KOSTRA.

Historisk statistikk om barnehagesektoren

	2002	2003	2004	2005	2006
Antall barn med bhg.plass	197 536	204 482	212 449	222 823	234 336
Økning fra forrige år		6 946	7 967	10 374	11 513
Prosentvis økning		4 %	4 %	5 %	5 %
Antall barnehager	5 842	5 921	6 032	6 276	6 434
Økning fra forrige år		79	111	244	158
Prosentvis økning		1 %	2 %	4 %	3 %
Gjennomsnittlig antall barn pr. bhg	34	35	35	36	36
Ant. ansatte med førsk.lærer utd.	17 844	19 432	20 267	21 794	22 885
Antall dispensasjoner	1 542	1 357	1 162	1 268	1 550
Prosentandel disp. blant førsk.l.	9 %	7 %	6 %	6 %	7 %

Kilde: KOSTRA

Tabellen viser en ganske jevn økning på 4-5 % i antall barn med barnehageplass fra år til år. Antall nye barnehager har vært litt ulikt fra år til år. Fra 2002-2006 økte gjennomsnittlig antall barn pr. barnehage fra 34 til 36 barn. Samtidig er det blitt tillatt med flere barn pr. avdeling. Etter forskriften til

barnehageloven skal det være en pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under 3 år og en per 14-18 barn når barna er over tre år. Økt barnehagedekning nås tilsynelatende både ved etablering av nye barnehager og ved at antall barn pr barnehage går opp. Det kan være at mange av de nye barnehagene som etableres er veldig store, eller at det etableres nye plasser i eksisterende barnehager – eller en kombinasjon av disse faktorene.

Antallet dispensasjoner har økt de siste årene. Sett i forhold til den relative andelen førskolelærere i barnehagene er andelen dispensasjoner relativt stabil, og heller noe redusert i forhold til 2002. I den samme perioden har vi hatt en betydelig etablering av nye barnehager. På grunnlag av dette og fordi førskolelærerkullene ikke har økt tilsvarende, hadde vi kunnet forvente at antall dispensasjoner var enda høyere. Til sammenligning økte antall førskolelærere i barnehagene fra 17.141 i 2001 til 22.885 i 2006. I den samme perioden det åpnet opp for at også andre yrkesgrupper kan inneha stilling som styrer eller pedagogisk leder. Som nevnt innledningsvis stilles det noe ulike krav til utdanning for disse to stillingene. At andre yrkesgrupper nå kan jobbe som styrer og pedagogisk leder kan ha bidratt til at antall dispensasjoner ikke har økt ytterligere. Ved utgangen av 2006 var det i alt 2002 ansatte med annen pedagogisk utdanning i barnehagene.

Problemene med å finne kvalifiserte førskolelærere varierer sterkt mellom områder i landet – og til dels mellom kommuner. Tabellen under illustrerer til dels dette. I likhet med tidligere år har det sentrale østlandsområdet fortsatt mange dispensasjoner. Ser vi vestover, er det Rogaland og Møre og Romsdal som har høyest antall dispensasjoner. Ser vi på de relative tallene, har imidlertid Finnmark høyere andel dispensasjoner. Forskjellen er stor mellom disse fylkene og Agderfylkene, hvor det knapt finnes dispensasjoner.

Antall dispensasjoner pr. fylke. Absolutte og relative tall

Fylke	2000	2006	Endring i antall	Endring i prosent	Antall førskolelærere	Antall disp. av antall førsk.lærere
Oslo	350	433	83	24 %	2 369	18 %
Akershus	253	422	169	67 %	2 440	17 %
Finnmark	49	41	-8	-16 %	381	11 %
Møre og R.	92	86	-6	-7 %	1 109	8 %
Buskerud	63	75	12	19 %	1 079	7 %
Rogaland	119	141	22	18 %	2 070	7 %
Troms	62	50	-12	-19 %	783	6 %
Nordland	122	54	-68	-56 %	1 102	5 %
Sogn og Fj.	46	24	-22	-48 %	582	4 %
Oppland	42	27	-15	-36 %	757	4 %
Østfold	26	29	3	12 %	1 132	3 %
Hedmark	29	20	-9	-31 %	865	2 %
Telemark	52	17	-35	-67 %	757	2 %
Vestfold	15	22	7	47 %	1 036	2 %
Sør-Tr.lag	35	29	-6	-17 %	1 720	2 %
Hordaland	49	40	-9	-18 %	2 564	2 %
Nord-Tr.lag	15	7	-8	-53 %	732	1 %
Vest-Agder	5	4	-1	-20 %	847	0 %
Aust-Agder	12	2	-10	-83 %	560	0 %
	1436	1523	87	6 %	22 885	7 %

Kilde: 2006-tallene er hentet fra SSBs KOSTRA. 2000-tallene fra forrige rapport

Tabellen viser også at det har vært til dels stor økning/nedgang i antall dispensasjoner mellom de ulike fylkene. For fylker som i utgangspunktet har få dispensasjoner, blir selv en liten endring i antallet stor målt i prosent. Det blir derfor viktig også å skjele til andre faktorer og utviklingstrekk (for eksempel tilgang til kvalifisert personale og økning i antall barnehageplasser, noe som i stor grad vil kunne påvirke antall dispensasjoner).

3.2 Hva sier undersøkelsen om dispensasjoner?

Kommunene oppgir i undersøkelsen at til sammen 94 ansatte på dispensasjon har tatt utdanning og fått fast jobb i kommunen/bydelen/ bydelenheten de siste 5 årene. Tallet er nok noe upresist – sannsynligvis litt lavt ettersom de fleste kommunene ikke fører noen oversikt over dette og tallene derfor blir basert på anslag. I tillegg er noen av dem som har svart på undersøkelsen

relativt ferske i jobben slik at vi ikke kan regne med at de har full oversikt. Andre kan ha hatt dispensasjon, tatt utdanning og så fått jobb i andre kommuner eller de kan ha gått inn i vikariater i sin egen kommune eller tilsvarende.

6 % av kommunene svarer ja på spørsmålet *Kjenner du til en eller flere barnehager i deres kommune/bydel/bydelsenheter som har styrer/pedagogisk leder uten godkjent utdanning og som IKKE har søkt om dispensasjon?* På den ene siden kan dette være et uttrykk for at de kommuneansatte har god oversikt over barnehagene i sin kommune og hva som skjer i dem. Hvis det derimot er et uttrykk for en stilltiende aksept på at det ikke søkes dispensasjon, er det mer bekymringsfullt. Samtidig kan det rett og slett bety at barnehagene ikke har rukket å søke fordi situasjonen nylig er oppstått.

Vi stilte også spørsmål om antall dispensasjoner for å se hva kommunene rapporterte i forhold til de offisielle tallene.

Hvor mange personer er ansatt på dispensasjon i kommunen?

	Antall ansatte (heltid og deltid)
Kommunale barnehager	982
Private barnehager	639
I alt	1 621

At summen her er større enn hva den var ved årsskiftet 2006-2007, kan skyldes at antall dispensasjoner har økt ytterligere i det halve året som har gått siden da. Det kan også være at tallene kommunene rapporterer inn til SSB ikke er helt korrekte.

Vi har spurt kommunene om varigheten på dispensasjonene (mulighet for å sette inntil to kryss):

For hvor lang tid av gangen innvilges dispensasjon?

Svaralternativer	2001	2007
Intet generelt øvre tak	4 %	4 %
Ordinært for inntil et halvt år	15 %	19 %
Ordinært for inntil ett år	76 %	85 %
I spesielle tilfeller mer	7 %	4 %

I likhet med i 2001 ser vi at de aller fleste kommunene oppgir at de ved dispensasjonssøknader ordinært innvilger for et år. Det synes også som det sjel-

den søkes om/de sjelden innvilger dispensasjon for mer enn et år. Dette er for så vidt som forventet i og med at forskriften sier at kommunene kan innvilge midlertidig dispensasjon for inntil ett år av gangen. Samtidig oppgir Kunnskapsdepartementet at reglene for innvilgelse og varighet på dispensasjoner er strammet inn i forhold til i 2001. Så mange som 85 % oppgir at dispensasjon innvilges *Ordinært for inntil ett år*. Dette tyder på at de fleste kommunene holder seg innen forskriften. Samtidig hadde man kunnet forvente en noe strengere praksis enn hva utviklingen i tallene tilsier. I underkant av 4 % av kommunene oppgir at de har *Intet generelt øvre tak*. Det kan skyldes at de ser an den enkelte søknad og søkers argumenter om lengden på dispensasjonen i hvert enkelt tilfelle og at tidsrommet det søkes for er på inntil et år. At noe over 4 % av kommunene i spesielle tilfeller innvilger mer enn et års dispensasjon kan virke underlig, all den tid forskriften sier at midlertidig dispensasjon bare kan innvilges for inntil ett år av gangen. Samtidig kan det tenkes at kommunene i disse tilfellene tenker på de gangene det gis varig dispensasjon. At andelen som har svart *I spesielle tilfeller mer* har gått ned i forhold til 2001, kan blant annet skyldes de nevnte innstramningene i forhold til dispensasjoners varighet.

Vi ønsket å vite mer om hvilke krav kommunene stiller for at dispensasjon kan innvilges. Under er deres svar sammenfattet i tabellform. Svarprosenten overstiger 100 ettersom det var mulig å krysse av på flere svaralternativer. Den siste kolonnen representerer svarene til private eiere og styrere. De fikk spørsmålet *Hvilke krav ble stilt til dere før dispensasjon ble innvilget?/Hvilke krav stiller dere for at dispensasjon kan innvilges? (flere kryss mulig)*. Svaralternativene var identiske for alle respondentene og det var mulig å krysse av for flere svaralternativer.

Hvilke krav stiller dere for at dispensasjon kan innvilges?

	2001 kommune	2007 kommune	2007 eier/styrer
En stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere	44 %	57 %	42 %
Mer enn én stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere	41 %	40 %	44 %
Minimum ett års erfaring fra barnehage	6 %	7 %	2 %
Mer enn ett års erfaring fra barnehage	40 %	36 %	21 %
Annen pedagogisk/sosialfaglig utdanning	19 %	22 %	23 %
Ofte gis det dispensasjon pga praktiske hensyn (ved sykemeldinger, permisjon osv)	37 %	39 %	18 %
Ofte gis det dispensasjon til førskolelærere som ikke har bestått alle eksamener	10 %	2 %	6 %
Ofte gis det utdanning til personer under utdanning i barnehagepedagogikk/videreutdanning for å kvalifisere seg til pedagogisk leder/styrer	1	24 %	11 %
Personlig egnethet hos den barnehagen ønsker å ansette	2	61 %	42 %
Annet (åpent spørsmål)	3	16 %	14 %

¹ spørsmålet var ikke med i 2001, regelendringen kom etter dette

² nytt svaralternativ

³ prosentandelen forefinnes ikke

Både blant kommunene og eier/styrerne som har svart *Annet* er veiledning et stikkord. Begge parter synes å være enige om at det er viktig at den som får dispensasjon mottar veiledning. En av kommunene har skrevet

Det er ikke nedfelt krav om erfaring fra barnehage, men i praksis har det ikke vært søkt disp for personer uten erfaring

Vi tror at dette sitatet oppsummerer mye av holdningene til dispensasjoner både hos barnehagene og hos kommunen. Begge parter synes å være opptatt av dyktige personer som kan gjøre en god jobb og dermed er erfaring en nødvendighet, selv om det ikke er et formelt krav. Det kan synes som om kommunene selv mener at de stiller strengere krav/flere krav for å innvilge dispensasjon enn hva eierne/styrerne mener. Samtidig behandles hver dispensasjonssøknad individuelt, sånn at det for kommunens del kan variere noe hvilken vekt de ulike faktorene blir tillagt. Dette underbygges av de to første svaralternativene. Vi ser at så godt som alle kommunene krever at stillingene blir utlyst – enten en eller flere ganger uten å få kvalifiserte søkere. Dette er samtidig en forutsetning for å få innvilget dispensasjon.

Det er interessant å merke seg at halvparten av kommunene mener at etablerte barnehager (etablert for mer enn 3 år siden) oftest søker om dispensasjon. 41,8 % mener at etablerte og nyetablerte barnehager søker like ofte om dispensasjon. Kun 8,2 % mener at nyetablerte barnehager (etablert i løpet av de siste 3 årene) søker oftest om dispensasjon. På den ene side kunne vi forventet at barnehager i oppstartsfasen har størst problemer med å få tak i kvalifisert personale. På den andre side kan fordelene med å jobbe i en etablert barnehage være at personalet kjenner hverandre, de har vært der noen år og fått system og rutiner godt på plass. Ulempen med en etablert barnehage kan være at lokalene er gamle, slitte og lite hensiktsmessige. Noen kan kanskje synes at det er vanskelig å finne "sin" plass i en etablert personalgruppe. For nyetablerte barnehager kan det være motsatt: lokalene kan være nye, fine og funksjonelle. Ulempen kan være at personalet ikke kjenner hverandre så godt, har fått etablert gode samhandlingsmønstre og at system og rutiner ikke er helt på plass. Samtidig kan nok mange førskolelærere ønske å jobbe i nye barnehager nettopp for å kunne være med og sette sitt preg på arbeidet. Det kan kanskje være noe av forklaringen på at det synes som at nyere barnehager har lettere for å få tak i kvalifisert personale enn barnehager som har eksistert lengre.

På spørsmål om kommunene har avslått dispensasjonssøknader de siste 5 år, svarer 86 % nei mens 14 % svarer ja. De oppgir at de til sammen har avslått 32 søknader. De som har avslått søknader ble stilt spørsmålet *Hva var grunnen til at det ble gitt avslag? (flere kryss mulig)*. 68,8 % oppgir at *Det var ikke gjort nok for å finne kvalifiserte søkere*. 43,8 % har krysset av på at *Stillingen var ikke utlyst i tråd med gjeldende regler*. 31,3 % har krysset av på at *Den som var tiltenkt stillingen (på dispensasjon) hadde ikke relevant utdanning eller bakgrunn*. Til sammenligning var det en tidel av kommunene som oppgav å ha gitt avslag i 2001. Også den gang var det flest som oppgav at *Det var ikke gjort nok for å finne kvalifiserte søkere* som avslagsårsak.

3.3 Om barnehagene

Både private eiere og styrere har svart på flere like spørsmål. Hvilken type barnehage de eier/jobber i fordeler seg som følger:

Svar fordelt på barnehagetyper

	Privat barnehageeier	Styrer ¹
Familiebarnehage	52,8 %	1,6 %
En/-fleravdelingsbarnehage	45,6 %	93,0 %
Annen barnehage	1,6 %	5,4 %
Sum	100 %	100 %

¹ Omfatter både styrere med ansatte uten godkjent utdanning og styrere som selv er uten godkjent utdanning

Som vi ser av tabellen over er det få styrere i familiebarnehager som har svart på spørreskjemaet. Det er omtrent som forventet. Så vidt vi kjenner til jobber ofte i familiebarnehager deltid, de har kanskje flere arbeidsgivere og de utgjør generelt en liten gruppe. Når det gjelder eiere av familiebarnehager, var det flere som svarte enn hva vi i utgangspunktet forventet. Det var få eiere i kategorien *Annen barnehage* som svarte på spørreskjemaet. Det er relativt få barnehager i denne kategorien, det er ingen grunn til å tro at disse barnehagene har spesielt mange dispensasjoner, så vi forventet få svar. Totalt sett ser det ut til at fordelingen innen disse to gruppene på de forskjellige barnehagekategoriene er omtrent som fordelingen er på dispensasjonene i virkeligheten. Det er ikke noe som tilsier at det er skjevheter i utvalget, så sammen med en ganske høy svarprosent antar vi at deres svar er representative.

Som tidligere nevnt ble kommunene spurt om de kjente til barnehager med personer uten godkjent utdanning som det ikke var søkt dispensasjon for. Eierne/styrerne i barnehager med ansatte uten godkjent utdanning er stilt tilsvarende spørsmål *Har dere søkt om dispensasjon for den/de ansatte uten godkjent utdanning?* Majoriteten, 82 %, har søkt og fått innvilget dispensasjon. Hele 16 % har ikke søkt om dispensasjon. Kun 0,4 % har fått avslag, mens 1 % har søkt om flere dispensasjoner og fått både avslag og innvilgninger.

Vi ser at mens 6 % av kommunene oppgir at det finnes barnehager i deres kommuner med ansatte uten godkjent utdanning som det ikke er søkt dispensasjon for, oppgir 16 % av eierne/styrerne det samme. Noe av forskjellen kan

skyldes at det kan være flere barnehager i en og samme kommune som ikke har søkt om dispensasjon for ansatte uten godkjent utdanning. Hvis det ikke er søkt om dispensasjon for 16 %, så er det ganske mye. Forklaringer på den relativt høye prosenten, kan vi finne i svarene under – det er i hovedsak en kortvarig løsning, eller de forventer at løsningen vil være kortvarig.

Når vi spør hvorfor de ikke har søkt om dispensasjon har de fått mulighet for å krysse av for flere svaralternativer. 43 % sier at *Løsningen er kortvarig, vi synes ikke det var nødvendig*. 9 % svarer *Vi har ikke fått gjort det enda*. Like mange svarer *Vi var ikke klar over at vi skulle søke dispensasjon*. 3 % angir *Vi søkte ikke fordi vi ville fått avslag på søknaden*. Ingen begrunnet den manglende søknaden med *Vi visste ikke hvor vi skulle sende søknaden* eller *Vi synes det var for vanskelig/for mye jobb å søke*. 43 % har svart på det åpne spørsmålet. Flere begrunner den manglende søknaden med sykmeldinger måned for måned, noen oppgir at de har muntlige avtaler med kommunen, mens andre ikke har søkt fordi det er midlertidig og/eller små stillingsbrøker det gjelder. En del oppgir at de ikke trenger å søke, men uten å oppgi årsakene til at de ikke trenger å søke.

I likhet med kommunene har også eier/styrer fått spørsmål om dispensasjonslengde, men med enkelte andre svaralternativer. De har også hatt mulighet til å krysse av på inntil to svaralternativer.

For hvor lang tid av gangen er dere innvilget dispensasjon?

Svaralternativer	2001	2007
Ordinært for inntil et halvt år	5 % ¹	16 %
Ordinært for inntil et år	60 %	59 %
I spesielle tilfeller mer	5 % ¹	2 %
Dispensasjonen er varig	16 %	12 %
Vi søkte om dispensasjon for en fastsatt periode og fikk hele perioden innvilget (f eks i forbindelse med sykemelding, permisjon osv)	20 %	21 %

¹ Disse to kategoriene utgjorde i 2001 til sammen 10 %. Fordelingen dem i mellom er usikker.

I likhet med kommunene rapporterer eier/styrer om få avslag på dispensasjonssøknader i løpet av de siste 5 år. Kun 4 % har fått avslag, totalt gjelder det 49 søknader. Til sammenligning rapporterte kommunene at de hadde avslått 32 søknader. Uansett er det få avslag i forhold til det totale antall søknader.

Eier/styrer som har fått avslag på søknad om dispensasjon oppgir flere årsaker til avslaget. 31 % oppgir at det ikke var gjort nok for å finne kvalifiserte

søkere. Like mange oppgir at *Den som var tiltenkt stillingen hadde ikke relevant utdanning eller bakgrunn*. 8 % oppgir at stillingen ikke var lyst ut i tråd med gjeldende regler. 39 % har oppgitt *Annet* og selv skrevet inn årsaker. Flere skriver at de fikk avslag på søknad om varig dispensasjon, mens andre opplyser at kommunen avsto søknaden fordi de hadde andre, kvalifiserte personer som kunne gå inn i stillingen.

3.4 Kompetanse, veiledning og kvalifisering

Som det har vært skrevet tidligere, er det nærmest et krav at ansatte uten godkjent utdanning mottar veiledning av kvalifisert personale. Vi har stilt både kommunen og eier/styrer spørsmål om dette for å se nærmere på hvilken vekt og prioritering de gir dette spørsmålet.

Tilbyr dere spesiell veiledning av ansatte uten godkjent utdanning?

	2001 komm.	2007 komm.	2007 priv. eier	2007 styrer
Ja, vi har et organisert veiledningsopplegg	15 %	14 %	30 %	28 %
Ja, på oppfordring/ved spesielle behov	53 %	58 %	34 %	58 %
Nei	33 %	28 %	36 %	15 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

Kun 15 % av styrerne svarer at de ikke tilbyr spesiell veiledning av ansatte uten godkjent utdanning. Hele 36 % av private eiere svarer det samme, mens 28 % av kommunene heller ikke tilbyr spesiell veiledning (mot 33 % i 2001). Forskjellen i svarene mellom gruppene kan ligge i at kommunale og private eiere mener at det ikke er noe spesielt med ansatte uten godkjent utdanning, men at de i stor grad veiledes og ivaretas på samme måte som det øvrige personalet uten godkjent (førskolelærer)utdanning. Ansatte uten godkjent utdanning har tross alt vært gjennom en kvalifisering/egnethetsvurdering gjennom ansettelsesprosessen. Noe av grunnen til at eiere og styrere svarer forskjellig på spørsmålene kan også være at de betrakter situasjonen fra ulike vinkler. Som vi vet, er det som oftest også styrerne som er til stede i dispensasjonsinnehaverens arbeidshverdag, i motsetning til kommunale og private eiere (gitt at eier og styrer ikke er samme person).

Mens hhv. 28 % av styrerne og 30 % av de private eierne svarer *Ja, vi har et organisert veiledningsopplegg*, er det ikke mer enn 14 % av kommunene

som svarer det samme. Tilsvarende tall for kommunene var i 2001 på 10 %, så andelen er noe høyere nå. Det kan synes underlig at ikke flere kommuner som arbeidsgiver har laget et veiledningsopplegg for ansatte uten godkjent utdanning. Samtidig må vi huske på at de fleste kommunene med dispensasjoner kun har få dispensasjoner og at varigheten på dispensasjonene er begrenset. Det kan synes som at Oslo, i likhet med i forrige undersøkelse, i større grad enn resten av landet har et organisert opplegg. På grunn av manglende datagrunnlag kan vi imidlertid ikke si dette sikkert.

Tilbyr dere kurs eller annen opplæring (ut over veiledn.) for ansatte uten godkjent utdanning?

	2001 komm.	2007 komm.	2007 priv. eier	2007 styrer
Ja, alle ansatte uten godkjent utdanning får tilbud om det	16 %	12 %	29 %	24 %
Ja, på oppfordring/ved spesielle behov	34 %	37 %	38 %	42 %
Nei	51 %	51 %	33 %	31 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

Svarene spriker til dels mye mellom kommunene og eierne/styrerne. Det kan tolkes som at kommunene ikke har så god oversikt over hva som faktisk skjer i den enkelte barnehage, og at kommunene i liten grad tar et felles ansvar for sine dispensasjonsinnehavere. Samtidig har også mange kommuner kun en eller to dispensasjoner. Svarene kan også tyde på at de ansatte uten godkjent utdanning får tilbud om kurs og opplæring på lik linje med barnehagens øvrige ansatte. Som vi ser, har mange svart *Ja, på oppfordring/ved spesielle behov* på spørsmålet om de tilbyr kurs eller annen opplæring for ansatte uten godkjent utdanning. Svarene kan dermed også indikere at man ser den enkeltes behov og skreddersyr ut fra dem.

Styrere, private og kommunale eiere er stilt spørsmålet *Har dere ordninger for å motivere ansatte uten godkjent utdanning til å ta slik utdanning? (flere kryss mulig)*. 47 % av kommunene, 55 % av styrerne og hele 77 % av de private eierne svarer *nei* på spørsmålet. I 2001 oppgav nærmere 7 av 10 kommunale og private arbeidsgivere at de ikke hadde slike ordninger. I hver av gruppene er det om lag 10 % som svarer *Nei, men vi har hatt det tidligere*. Som vi ser, er det færrest private eiere som har ordninger for å motivere ansatte til å ta utdanning. Dette kan nok skyldes både praktiske og økonomiske årsaker, men også ulike holdninger, som vi så i forrige undersøkelse. Sitatet som følger kan illustrere et aktuelt dilemma for private barnehageiere:

Jeg som privat barnehage eier er også styrer med dispensasjon utfra egen høyskoleutdanning som barnevernpedagog. Veier den daglige faglige ledelse oppimot barnehagens beste dersom jeg videreutdanner meg, og må fysisk være mye fraværende. Dette er dilemmaet til små miljøer.

Vi ser her at det hevdes at særlig små miljøer kan få problemer dersom en ansatt må være mye borte. For dem oppleves kanskje akkurat det som et større problem enn at den ansatte ikke fyller de kvalifikasjoner som myndighetene har satt.

På den ene siden er det et spørsmål om hva som er mest praktisk og enklest for barnehagen. På den annen side har vi de formelle utdanningskravene som stilles og hva barnehagen kan og bør gjøre for å imøtekomme dem. Vi har derfor også stilt spørsmål om hva arbeidsgiverne gjør for å legge til rette for utdanning slik at ansatte kan få formell kvalifikasjon. Vi finner at 20 % av kommunene garanterer deltidsjobb under utdanning, mens kun 3 % av de private eierne gjør det. 11 % av kommunene, mot 7 % av de private barnehageeierne garanterer jobb etter ferdig utdanning. 11 % av kommunene og 10 % av de private eierne oppgir at de har samarbeid med høgskole for å gi ansatte godkjent utdanning. Mange har fylt ut det åpne svaralternativet. Svarene her kan i hovedsak deles i 3 kategorier: økonomiske (lønnstilskudd, full lønn for deltidsstillinger, stipend), praktiske (fri til samlinger, eksamen, lesedager) og stimulerende (oppmuntrer ansatte til å ta utdanning, tar det opp i medarbeidersamtaler).

3.5 Arbeidsgiverne: Realiteter versus idealer

Kommunene, de private eierne og styrerne har på hver sin måte en rolle som arbeidsgivere. Derfor er de bedt om å si sin mening i forhold til en rekke påstander rundt ansettelse av personer uten godkjent utdanning. Noen av påstandene er laget for å kartlegge fakta – altså hvordan dagens situasjon oppleves. Andre er laget for å avdekke deres meninger, med andre ord hvordan det kan eller bør være ideelt sett. De har svart på en 7-delt skala hvor 1 er helt uenig og 7 er helt enig. I dette avsnittet vil vi trekke fram enkelte påstander som synes spesielt interessante. Fullstendig oversikt over påstandene og fordelingen mellom svaralternativene finnes i vedlegget (spørsmål 33 og 34). For å kunne sammenligne påstandene med resultatene fra undersøkelsen i 2001 har vi forsøkt å beholde formuleringene. Som tidligere nevnt har vi også her byttet ut ordene ”dispensasjon” og ”førskolelærer” med henholdsvis

”personer uten godkjent utdanning” og ”personer med godkjent utdanning” for også å favne dem uten godkjent utdanning som ikke har søkt om dispensasjon og for å ivareta endringene i kvalifikasjonskravene til styrer/pedagogisk leder. Undersøkelsen i 2001 omfattet kommuner både med og uten dispensasjoner. For å kunne sammenligne, har vi valgt å kun presentere tallene som gjelder for kommuner med dispensasjoner.

På de fleste spørsmålene har vi vurdert svarene fra i år mot svarene som ble gitt i 2001. Mange av svarene viser de samme hovedtrekkene, og er derfor kun kommentert der det synes interessant.

Som vi vil se, sammenfaller meningene til styrerne og kommunene på de fleste påstandene. De private eiernes svar viser et annet – og til dels motsatt mønster.

3.6 Vikariater av kort varighet og små stillingsbrøker

For påstanden *Ansettelse av personer uten godkjent utdanning er av kort varighet, og vi anser det derfor ikke som problematisk å innvilge dispensasjon/ha ansatte uten godkjent utdanning*, er svarene for gruppene kommune og styrer både relativt like og jevnt fordelt på de 7 svaralternativene. Dette kan tyde på at respondentene har en nyansert tilnærming til problemstillingen og at de ser flere argumenter både for og mot. Svarene fra private barnehageeiere er mer gruppert i ytterpunktene av skalaen. 24 % er helt enige, mens 23 % er helt uenige i påstanden. Det kan tyde på at de private eiernes meninger spriker mer enn for de andre gruppene. For alle gruppene vil deres egne erfaringer gjenspeile seg i svarene. Som vi ser i tabellen under er det langt færre som sier seg enige i påstanden i en eller annen grad i forhold til i 2001. På den ene siden er det overraskende – varigheten av dispensasjonene skal være kortere enn den gang (på grunn av regelendringer) og vi kan forestille oss at respondentene kanskje ikke synes det er så nøye om de har ansatte som ikke har godkjent utdanning en avgrenset tidsperiode. Men dette tilsier at de skulle sagt seg enige i påstanden, og det har de ikke gjort. Med tanke på at dispensasjoner hovedsakelig gis for ett år av gangen, kan det tenkes at respondentene opplever at det må søkes dispensasjon ofte flere år på rad. Det kan bety at selv om den enkelte dispensasjon gis for et år av gangen, er utfordringen med å skaffe kvalifiserte søkere mer langvarig, og at respondentene derfor i mindre grad enn for 6 år siden sier seg enige i påstanden. Som vi ser i tabellen under, sier halvparten seg enige i påstanden i en eller annen grad.

Påstander om ansatte uten godkjent utdanning og varighet/lav stillingsbrøk. Prosentandel som i en eller annen grad¹⁰ sier seg enig i påstandene

Påstand	Kommune		Privat eier		Styrer
	2001	2007	2001	2007	
Ansettelse av personer uten godkjent utdanning er av kort varighet, og vi anser det derfor ikke som problematisk å innvilge dispensasjon/ha ansatte uten godkjent utdanning	61 %	48 %	63 %	36 %	46 %
Jeg mener ansettelse av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet	84 %	71 %	91 %	68 %	67 %
Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder vikariater av kortere varighet	81 %	85 %	77 %	70 %	87 %
Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder stillinger med lave stillingsbrøker	69 %	76 %	75 %	64 %	73 %
Jeg mener ansettelse av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder stillinger med små stillingsbrøker	68 %	46 %	82 %	52 %	48 %

Langt flere sier seg i en eller annen grad enig i påstanden *Jeg mener ansettelse av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet*, men fortsatt langt færre enn i 2001. Det tyder på, som vi vil se i flere av påstandene, at ansatte uten godkjent utdanning er nødvendig, men ikke ønskelig. Gruppene er i stor grad enige i påstanden *Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder vikariater av kortere varighet*. Spørsmålet er ikke normativt, det ber respondentene ta stilling til en påstand som angår dem – i og med at de faktisk har ansatte uten godkjent utdanning. At hele 87 % av styrerne er enige i påstanden tyder på at det faktisk *er* slik for mange barnehager. I undersøkelsen fra 2001 er spørsmålet stilt til kommuner både med og uten dispensasjoner. 82 % av kommunene med dispensasjon(er) er enige i en eller annen grad, mens 70 % av kommunene som ikke hadde dispensasjoner da sa seg enige i en eller annen

¹⁰ Skalaen respondentene brukte for å svare på påstandene var i utgangspunktet 7-delt. Verdien 4 ligger i midten og er derfor nøytral. Svaralternativene 5,6 og *helt enig* uttrykker ulike grader av enighet i påstanden. De er her (og flere andre steder i rapporten) slått sammen for å forenkle fremstillingen.

grad. Det tyder på at kommunene som har problemer med å skaffe kvalifisert personale merker at det er vanskeligere når vikariatene er av kort varighet.

Under halvparten mener derimot at *Ansatte uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet*. Til sammenligning svarte 84 % av kommunene i 2001 at *Dispensasjoner kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet*. Dette indikerer at ansatte uten godkjent utdanning ikke er ønskelig, men likevel nødvendig.

For å oppsummere kan vi si at det synes å være en økt skepsis til ansatte uten godkjent utdanning sammenlignet med 2001. Samtidig mener kommunene at det i større grad enn i 2001 er vanskelig å få tak i kvalifisert personale til stillinger med lav stillingsbrøk/vikariater av kortere varighet. De er også i mye større grad enige i at det er mangel på personer med godkjent utdanning og at det derfor er vanskelig å unngå ansatte uten godkjent utdanning.

3.7 Ansatte uten godkjent utdanning og kvalitet i barnehagen

Den neste påstanden vi vil se nærmere på er *Det er generelt problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi det går ut over kvaliteten på barnehagetilbudet*. Hele 82 % av kommunene sier seg i en eller annen grad enige i påstanden. Med tanke på at det er kommunen som skal føre tilsyn med barnehagene og sørge for at de overholder lover og regler, hadde vi her også forventet at mange sa seg enige. I 2001 sa to tredjedeler av kommunene seg enige i påstanden i en eller annen grad. 64 % av styrerne sier seg i en eller annen grad enige i påstanden. Vi hadde kanskje trodd at tallet ville vært enda høyere i og med at de selv har godkjent utdanning og det er de som i praksis har ansvaret for oppfølging og veiledning. Samtidig kan vi også se det som et uttrykk for at det å ha godkjent utdanning bare er en av mange faktorer (som tidligere nevnt er blant annet personlig egnethet og erfaring viktige faktorer) som spiller inn når man skal fungere i en barnegruppe og et kollegium i en barnehage. Kun 36 % av de private eierne sier seg i en eller annen grad enige i påstanden. Svarene deres underbygger det vi tidligere har vært inne på, nemlig at de er mer liberale til, og synes det er mindre problematisk med dispensasjoner enn hva de andre gruppene synes. Som tidligere nevnt er det antagelig større mangfold blant private barnehager enn blant kommunale, noe som også kan forklare en del av forskjellen i svarene.

Når vi så ser på påstanden *Det er generelt problematisk med ansatte uten godkjent utdanning; selv om det ikke går ut over den daglige driften, gir manglende kvalifikasjoner hos personalet et dårligere tilbud på sikt* er fordelene noe annerledes. Her er 83 % av kommunene, 45 % av de private eierne og 75 % av styrerne i en eller annen grad enige i påstanden. Vi ser at flere av de private eierne i en eller annen grad sier seg enige i denne påstanden enn i den forrige. Fortsatt er det kommunene og styrerne som i størst grad er enige i påstanden i en eller annen grad.

3.8 Erfaringer med dispensasjoner

I spørreskjemaet hadde vi også med en påstand som belyser erfaringer med dispensasjoner. Fordi fordelingen på svarene er interessant, har vi valgt å ta med hele tabellen her. Som tidligere nevnt, hadde respondentene 7 svarkategorier – de tre til venstre i tabellen beskriver en eller annen grad av uenighet, kategorien 4 er i midten og dermed nøytral, mens de tre til høyre i skalaen beskriver en eller annen grad av enighet.

Vi har kun hatt gode erfaringer med å ha ansatte uten godkjent utdanning

Gruppe	Helt uenig	2	3	4	5	6	Helt enig
Kommune	18 %	9 %	11 %	27 %	13 %	17 %	6 %
Privat barnehageeier	11 %	4 %	9 %	13 %	13 %	16 %	34 %
Styrer	18 %	11 %	10 %	17 %	14 %	12 %	18 %

Av de private eierne svarer 34 % *Helt enig* på påstanden *Vi har kun hatt gode erfaringer med å ha ansatte uten godkjent utdanning*. I alt 63 % av de private eierne sier seg i en eller annen grad enige i påstanden. I 2001 var det 87 % av de private eierne/eierstyrene som sa seg enige i en eller annen grad i den tilsvarende påstanden *Vi har kun hatt gode erfaringer med ansatte på dispensasjon*. Blant kommunene og styrerne er det henholdsvis 35 % og 44 % som i en eller annen grad sier seg enige. I 2001 var tilsvarende prosentandel for kommunene 54 %. Vi ser med andre ord at færre sier seg enige i 2007. Det kan tyde på at kommunene i større grad enn i 2001 har dårlige erfaringer/mer blandede erfaringer med ansatte uten godkjent utdanning. Styrerne, som faktisk jobber sammen med dem som innehar dispensasjonen og er tette på dispensasjonsinnehaverne, burde ha gode forutsetninger for å svare på spørsmålet. Deres svar ligger mellom kommunale og private eiers svar.

Som vi ser, så er det store forskjeller mellom gruppene i erfaringene med å ha ansatte uten godkjent utdanning. Ikke uventet er det de private eierne som er mest fornøyde. Som tidligere nevnt er det også dem som er mest positive til ansatte uten godkjent utdanning generelt, så svarene er som forventet. Det virker lite sannsynlig at det skal være stor forskjell på ansatte uten godkjent utdanning i henholdsvis private og kommunale barnehager, så forskjellen i svarene skyldes nok heller at kommunene har hatt flere på dispensasjon enn det den enkelte private eier har hatt og at kommunene derfor uttaler seg på et noe bredere grunnlag. Det kan også ha betydning at det i utgangspunktet er et større mangfold i private barnehager – noen er store bedriftsbarnehager, andre er eid av menigheter, mens atter andre har en bestemt pedagogikk. Samtidig har 27 % av kommunene satt kryss i den nøytrale rubrikken 4, noe som kan tyde på at de har blandede erfaringer eller at de ikke har nok erfaringsgrunnlag å uttale seg på. Det kan også tolkes som at de ikke vurderer gruppen av ansatte uten godkjent utdanning som forskjelling fra de andre gruppene av ansatte – i den forstand at arbeidsgivere legger vekt på flere ulike faktorer når det gjelder jobben en ansatt gjør, ikke bare om de har godkjent utdanning eller ei.

Påstanden *Vi har kun hatt...* er sterk. Hvis vi hadde valgt en annen formulering som ikke virker så sterk, for eksempel ”Vi har stort sett hatt gode erfaringer...”, ville sannsynligvis flere sagt seg enige. Sett i lys av den sterke påstanden, er det mange som er enige i en eller annen grad. Siden kun dem med dispensasjoner har svart, vet vi ikke hvordan svarene ville vært om man også hadde svart for dem med godkjent utdanning. Sannsynligvis ville man ikke ha vært utelukkende fornøyd med dem heller. Selv om man ofte har gode erfaringer med ansatte uten godkjent utdanning, er det ikke alltid man har det – i likhet med øvrige ansatte.

3.9 Rekruttering av personer med godkjent utdanning

Vi begynner dette avsnittet med en e-post vi mottok fra en frustrert barnehageeier i Bergen:

Hei.

Din undersøkelse er viktig, men det er nok vanskelig å få svar her i Bergen. Oppvekstetaten og Helsevernetaten er svært streng i forhold til formell utdanning.

Jeg er barnehageeier og barnehagene vil ikke "flagge" bruk av personale uten helt formelt riktig utdanning. Jeg ser at undersøkelsen er anonym, men de fleste vil vegre seg.

I Bergen er det helt umulig å skaffe personale med formell utdanning. Kommunen selv hadde annonse med 50 pedagogstillinger for noen måneder siden. Svær annonse, kommunen har annonsemidler.

Oppvekstetaten består av førskolelærere som forsvarer sine egne, på den ene siden, og sitter på pengesekken, på den andre.

Når de sier "Hopp" så hopper man så godt man kan. At situasjoner med annonser til flere tusen kroner pr. stk. uten resultat er ødeleggende for barnehager har de ingen forståelse for.

Førskolelærere er ikke uerstattelige. Barnevernspedagoger etc. kan gjøre fullverdige jobber. Situasjonen er et resultat av sterke organisasjoner som beskytter sine.

Lykke til med et vanskelig prosjekt !!

Som vi ser, er eieren frustrert over at kommunen er "streng" i forhold til formell utdanning. Hvis kommunen forvalter regelverket på den måten de skal, vil nok barnehageeiere som ikke klarer å skaffe kvalifisert personale kunne oppleve kommunen som "streng" uten at den objektivt sett er det. Barnehageeierens frustrasjon går tilsynelatende også på det å måtte bruke tid og ressurser på å søke etter personale som etter eierens syn ikke er mulig å skaffe. Denne eieren setter også søkelyset på førskolelærerne som profesjon versus andre profesjoner som også kunne tenkes å være kvalifiserte til å jobbe i barnehage, men som per dags dato ikke er godkjent. Temaet profesjonskamp, som en del av problematikken rundt vanskelighetene med å skaffe kvalifisert personale, er interessant. Vi har imidlertid valgt å ikke fokusere på det i denne rapporten fordi det synes på siden av oppdraget vi har fått. E-posten over illustrerer et syn som nok flere private eiere kan kjenne seg igjen i. Undersøkelsen tar for seg flere av de aspektene denne eieren peker på, blant annet rekruttering og vurdering av hvordan de ansatte på dispensasjon fungerer.

Spørreundersøkelsen omfattet som nevnt en rekke påstander vedrørende temaet rekruttering. I forhold til undersøkelsen i 2001 er flere nye spørsmål føyd til. Påstanden *Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene* er beholdt fra 2001 (som tidligere nevnt er formuleringen noe endret). Mens tre fjerdedeler i en eller annen grad var enige i påstanden i 2001 er det nå kun 31 % som er enige i en eller annen grad. Blant private barnehageeiere og styrere er det bare i underkant av 20 % som i 2007 er enige i påstanden i en eller annen grad. Derimot svarer hele 54 %

av kommunene, 62 % av de private barnehageeierne og 69 % av styrerne er derimot i en eller annen grad uenige i påstanden i 2007. Det illustrerer at situasjonen er svært endret de siste årene. Mens tre fjerdedeler sa seg enige i påstanden i 2001, er det nå nesten like mange som sier seg uenige i påstanden.

Når vi går litt nærmere inn i tallene, ser vi at styrere, private barnehageeiere og ansatte i administrasjonen i kommuner med inntil 4 999 innbyggere er dem som er mest enige i påstanden. Her uttrykker fra 30-37 % en eller annen enighet i påstanden. Respondentene i kommuner med 20 000 innbyggere eller mer er mest uenige (fra 61 % til 81 % svarer at de er uenige i ulik grad) i påstanden *Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene*.

I 2001 sa 65 % av kommunene seg enige i en eller annen grad i påstanden *Desentralisert utdanning har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss*. I 2007 er andelen omtrent den samme. Det ser dermed ut til at kommunene vurderer desentralisert utdanning som viktig for å skaffe kvalifisert arbeidskraft. I likhet med påstanden over, er det generelt små kommuner som er enige i påstanden, mens store kommuner er uenige. Mens styrerne svarer relativt likt som kommunene på de andre påstandene våre, er de ikke like enige med dem i denne påstanden. Dette ser vi i tabellen under.

Desentralisert utdanning har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss

Antall innbyggere	Kommune		Priv. barnehageeier		Styrer	
	Enig	Uenig	Enig	Uenig	Enig	Uenig
I kommunen						
Inntil 4 999	67 %	19 %			54 %	22 %
20 000 eller flere	55 %	23 %	27 %	51 %	25 %	56 %

¹Antall svar i disse gruppene er for små til at vi kan oppgi prosenter

Desentralisert utdanning ut til å ha størst betydning for de mindre kommunene. Det er ikke overraskende med tanke på at desentralisert utdanning først og fremst er tilpasset dem som ikke kan følge et vanlig studieforløp.

Kunnskapsdepartementet bad oss spesifikt om å inkludere påstanden om fleksible studietilbud hadde bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning. Påstanden gir en litt annen vinkling enn den forrige om de-

sentralisert utdanning. For styrerne ser vi særlig forskjeller i svar avhengig av størrelsen på kommunen de arbeider i. Mens private barnehageeiere og styrere i kommuner med 20 000 eller mer innbyggere i uttrykker en eller annen grad av uenighet i nærmere 60 % av svarene, er det bare 30 % av kommunene som gjør det. Private barnehageeiere og styrere i større kommuner er uenige i at fleksible studietilbud, for eksempel på deltid, har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos dem. 38 % styrerne og 55 % av de kommuneansatte i kommuner med inntil 4 999 innbyggere er enige i en eller annen grad i påstanden. Fleksible studietilbud synes dermed å bidra positivt særlig for de mindre kommunene – i tråd med hva man ofte ønsker. Men som vi ser har respondentgruppene til dels motstridende syn på dette, og vi ser også motsetninger innad i respondentgruppene.

Fleksible studietilbud (f.eks. på deltid) har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss

Antall innbyggere i kommunen	Kommune		Priv. barnehageeier		Styrer	
	Enig	Uenig	Enig	Uenig	Enig	Uenig
Inntil 4 999	55 %	29 %			38 %	40 %
20 000 eller flere	48 %	30 %	23 %	57 %	30 %	58 %

¹Antall svar i disse gruppene er for få til at vi vil oppgi prosent

Barnehagedekningen er bedret i forhold til 2001, og dette har som kjent ført til økt etterspørsel etter personer med godkjent utdanning. Vi bad derfor respondentene ta stilling til påstanden *Økt barnehageutbygging har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning hos oss*. Hele 54 % av styrerne med ansatte på dispensasjon svarer *helt enig* på påstanden. Til sammen 77 % av styrerne sier seg enige i en eller annen grad. Til sammenligning sier 65 % av de private barnehageeierne og 59 % av de ansatte i kommunene at de er enige i en eller annen grad. Særlig dem som jobber/eier barnehage i kommunene med over 20 000 innbyggere er enige i påstandene. Så mange som 87 % av kommunene, 73 % av de private eierne og 88 % av styrerne i kommuner med over 20 000 innbyggere er enige i påstanden i en eller annen grad.

En siste påstand som belyser problemstillingen er *Økt barnehageutbygging har gitt mer gjennomtrekk blant pedagogisk personale*. 27 % av styrerne og 37 % private eiere sier seg helt enige i påstanden. Totalt sett er 48 % av styrerne, 56 % blant de private eierne og 44 % av kommunene enige i påstanden i en eller annen grad. Totalt mener mange av dem som i dag har dispen-

sasjoner altså at den økte barnehageutbyggingen har gjort personalsituasjonen mer ustabil.

Utsagnene under er også knyttet til rekruttering. Vi ser prosentandelen som i en eller annen grad sier seg enig i påstanden for de enkelte gruppene. Påstandene blir i liten grad kommentert, men vi velger å sette dem opp i tabellform slik at leseren selv kan vurdere dem og tolke dem. Fullstendig fremstilling finnes i vedlegget.

Påstander om rekruttering

Påstand	Kommune		Privat eier		Styrer
	2001	2007	2001	2007	2007
Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå fordi det er mangel på personer med godkjent utdanning i vårt område	40 %	71 %	76 %	69 %	80 %
Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå i gravgrendte områder	75 %	62 %	71 %	51 %	55 %

Fordelingen av svarene på enkelte spørsmål avviker til dels mye fra 2001. Noe av dette kan som tidligere nevnt, skyldes at formuleringene er endret. Det kan også være at respondentenes syn har endret seg i løpet av tiden som har gått. Den store barnehageutbyggingen og konstante mangelen på kvalifisert arbeidskraft i enkelte områder, vil naturlig nok sette sitt preg på enkelte av svarene. Det er derfor ikke uventet at så mye som 73 % av både styrerne de private barnehageeierne i kommunene med inntil 4 999 innbyggere sier seg enige i en eller annen grad i påstanden *Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå i gravgrendte områder* i 2007.

3.10 De ansatte uten godkjent utdanning

Totalt 337 ansatte styrere og pedagogiske ledere uten godkjent utdanning har svart på undersøkelsen. 92 % er kvinner, 8 % er menn. Andelen menn i utvalget er dermed om lag som i barnehagene ellers i landet. Aldermessig for-deler respondentene seg som følger:

Aldersfordelingen på de ansatte uten godkjent utdanning

Alder	Prosentfordeling
Under 25 år	5 %
25-30 år	17 %
31-40 år	40 %
41-50 år	25 %
51 år eller mer	13 %

De ansatte uten godkjent utdanning beskriver barnehagelokalene på samme måte som styrerne og de private eierne gjør: 29 % beskriver lokalene som svært gode, mens 47 % mener de er ganske gode. Om lag 20 % mener de er verken gode eller dårlige. Det synes ikke å være grunnlag for å hevde at barnehager med dispensasjoner har dårligere lokaler enn andre barnehager. Nå har vi ikke undersøkt hva barnehager uten dispensasjoner mener om sine lokaler, men svarene som er gitt her gir uttrykk for jevnt over ganske gode lokaler.

Vi har også spurt etter den høyeste utdanningen til de ansatte uten godkjent utdanning. Respondentene ble bedt om å sette et kryss ved det svaralternativet som passet best. Mange svarte *Annet* og skrev svaret inn selv. Vi har derfor lagt til en kategori som dekker universitets/høyskoleutdanning i tabellen under. Vi har også valgt å la kategorien *førskolelærer uten å ha bestått alle eksamener* omfatte også de som har svart at de er førskolelærere under utdanning. Respondenter som har svart "gymnas" eller "handelsskole" er lagt til i kategorien *videregående for øvrig*.

Hva er din høyeste utdanning?

Utdanningsnivå	Prosent
Grunnskole	9 %
Videregående, helse og sosialfag	8 %
Videregående for øvrig	28 %
Lærerutdanning	13 %
Spesialpedagog	2 %
Barnevernspedagog	6 %
Førskolelærer uten å ha bestått alle eksamener/under utdanning	8 %
Barne- og ungdomsarbeider	13 %
Høgskole/universitetsutdanning (3 år eller mer)	12 %
Annet (ikke mulig å plassere i noen av kategoriene over)	2 %

Vi ser av tabellen over at de fleste som ikke har godkjent utdanning har videregående skole som høyeste utdanning. I underkant av 10 % har grunnskole som høyeste utdanning. I 2001 var 5 % av personene på dispensasjon lærere

mens i 2007 har 13 % av de ansatte uten godkjent utdanning lærerutdanning. Noe av forskjellen kan skyldes endringene i regelverket for hvem som kan inneha styrer/førskolelærerstillinger. Det kan tenkes at den del av dem er i ferd med å ta etter- og videreutdanning for nettopp å kvalifisere seg for denne type stillinger. I 2001 inkluderte kategorien *Annet* også barne- og ungdomsarbeidere og barnepleiere og utgjorde totalt 36 %. Sannsynligvis var også en del med høyskole-/universitetsutdanning inkludert i den kategorien. Vi har valgt å lage egne kategorier for disse.

56 % av de ansatte uten godkjent utdanning har mer enn 5 års erfaring som assistent i barnehage. 21 % har fra 2-5 års erfaring som assistent. En tredjedel av de ansatte uten godkjent utdanning har over 5 års erfaring som styrer/pedagogisk leder. En fjerdedel har 2-5 års erfaring som styrer/pedagogisk leder. 65 % har annen erfaring fra lønnet arbeid med barn. Om lag halvparten har ledererfaring fra tidligere jobber. I sum har de ansatte uten godkjent utdanning lang og relevant erfaring.

Vi har spurt respondentene hva slags stilling de er ansatt i. 28 % er styrer, 61 % pedagogisk leder og de resterende 11 % er både styrer og pedagogisk leder.

Majoriteten, 68 %, er ansatt i 100 % stilling. I underkant av 8 % av respondentene ønsker seg større stilling. Få av dem som jobber 50-79 % stilling og 80-99 % stilling ønsker større stillingsprosent.

Vi har også stilt spørsmål om hvor lenge de har hatt nåværende stilling og varighet på dispensasjonen. De fleste oppgir at de har hatt stillingen mellom 6 og 12 måneder og at de har dispensasjon med varighet 6-12 måneder. Det siste stemmer med hva vi har sett at kommunene selv oppgir. 20 % av respondentene oppgir at de har varig dispensasjon. I vårt materiale er det flere dispensasjoner blant kommuner med under 20 000 innbyggere enn blant dem med over 20 000 innbyggere.

Hvor lenge har du hatt din nåværende stilling?

0-5 mnd	6-12 mnd	1-2 år	2-5 år	Mer enn 5 år
16 %	31 %	16 %	19 %	19%

Hvor lang varighet har din nåværende dispensasjon?

0-5 mnd	6-12 mnd	1-2 år	2-5 år	Varig
15 %	45 %	18 %	2 %	20 %

Vi ser at det er flere som har dispensasjon med varighet 6-12 måneder enn det er som har vært i stillingen 6-12 måneder. Det tyder på at mange får dispensasjon for en begrenset tidsperiode som så fornyes flere ganger.

På spørsmålet *På hvilken måte fikk du din nåværende jobb?* oppgir 29 % at de ble bedt om å ta jobben, 30 % tok selv initiativ for å få jobben mens 21 % ble oppfordret til å søke. Vi har laget en ny kategori for de 8 prosentene som selv eier barnehagen. De var i utgangspunktet inkludert i *Annet*. Etter omrokkingen svarer 7 % *Annet*. I hovedsak oppgir de at de fikk jobben på grunn av sykmelding eller at de søkte på vanlig utlysning. Kun 5 % har svart *Jeg folte jeg måtte ta jobben, det var ingen annen løsning*. Mange har tydeligvis en relasjon til barnehagen fra før – og da sannsynligvis som assistent. Når barnehagen ikke klarer å skaffe personale med godkjent utdanning velger man så å bruke en kjent person. Dette gjelder for over halvparten av de ansatte uten godkjent utdanning – de ble enten bedt om å ta jobben eller oppfordret til å søke. 30 % tok selv initiativ – det kan tenkes at de visste om behovet til barnehagen, ville hjelpe eller rett og slett hadde lyst på jobben selv om de ikke fyller de formelle utdanningskravene.

Vi ønsket å vite mer om betydningen av praktiske forhold for ansettelsen og stilte derfor spørsmålet *Var praktiske forhold som f.eks sykemelding, permisjon eller vanskeligheter med å finne førskolelærer viktige for at du ble ansatt?* Nesten halvparten svarer at ja, det var hovedårsaken. Ytterligere 20 % svarer ja, delvis. Vi forventet at en stor andel ville være enige i dette spørsmålet og vanskeligheter med å finne førskolelærer er for så vidt også grunnen til at de kan få dispensasjon/ansette noen uten godkjent utdanning. 25 % svarer nei på spørsmålet. Det kan tenkes at noen av disse ble ansatt som assistent og bare fungerer en tidsbegrenset periode som styrer eller pedagogisk leder.

3.11 Fra dispensasjon til formell utdanning

Hvis den ansatte uten godkjent utdanning skal ta førskolelærerutdanning ville hun foretrekke et opplegg som er særlig tilpasset hennes livssituasjon/hverdag. Deltidsstudier kombinert med jobb synes mest aktuelt, alternativt desentralisert deltidsutdanning kombinert med jobb.

En viktig forutsetning for at de ansatte uten godkjent utdanning skal kunne bli formelt godkjent, er egen motivasjon. I tillegg forutsetter det at arbeidsgiver tilrettelegger slik at det lar seg gjennomføre rent praktisk. Vi har stilt

flere spørsmål rundt temaet. Først spurte vi *Har barnehageeier (kommunal/privat) oppfordret deg til å begynne på utdanning som vil gi deg formell kvalifikasjon som styrer/pedagogisk leder?* Her kunne respondentene krysse av for flere alternativer på det samme spørsmålet. Majoriteten, 42 % svarer *Nei, jeg har ikke fått noen spesiell oppfordring* på spørsmålet. Litt færre, 38 %, svarer at de har fått muntlig oppfordring. 13 % svarer at de har annen relevant utdanning, så det har ikke vært aktuelt. 9 % holder på med utdanning. Kun noe over 3 prosent oppgir at eier har samarbeid med høyskole for å gjøre ansatte formelt kvalifisert.

På spørsmålet *Kunne du tenke deg å ta førskolelærerutdanningen?* svarer 39 % *Nei* eller *Ikke aktuelt*. Kanskje kan det skyldes at de bare skal fungere i stillingen en kort periode? Vi vet som tidligere nevnt at mange gjør det. Det kan også tenkes at noen av disse tilhører en av gruppene som trenger for eksempel småbarnspedagogikk for å bli kvalifisert og ikke hele førskolelærerstudiet. 19 % svarer et uforbeholdent ja på spørsmålet, mens 43 % svarer ja, hvis undervisningsopplegget var tilpasset min livssituasjon. Det mest interessante finner vi når vi bryter ned resultatene på gruppenivå. Mens 52 % av styrerne svarer *Ja* eller *Ja, hvis undervisningsopplegget var tilpasset min livssituasjon*, er det 64 % av de pedagogiske lederne som svarer det samme og hele 71 % av styrerne. Svarene kan tolkes som at jo nærmere du er det praktiske arbeidet med barna i barnehagen, jo mer ser du nytten av førskolelærerutdanning. At styrerne i størst grad svarer ja på spørsmålet, kan skyldes at de både ser det fra den administrative siden som styrer og fra den mer praktiske siden som pedagogisk leder. Det føler kanskje at førskolelærerutdannelse ville tilført dem noe nyttig i begge de to funksjonene?

De som svarte ja på spørsmålet over ble også spurt *Hvordan ville du foretrekke å ta utdanningen?* Også her var det mulig å krysse av for flere svaralternativer. De fleste, 44 %, har krysset av på at de foretrekker *Å følge et opplegg som var særlig tilpasset min livssituasjon/hverdag*. Nesten like mange ønsker å ta det på deltid kombinert med jobb. Om lag en tredjedel ønsker å følge et opplegg med desentralisert deltidsutdanning kombinert med jobb. Disse svaralternativene kan innebære mye av det samme. Kun 7 % kan tenke seg å ta utdanningen på heltid.

Svarene som her er gitt, samsvarer godt med læringsteori om voksnes læring. Det som karakteriserer voksne i en læringssituasjon er at de er mindre avhengige og mer selvstyrte enn barn. Samtidig har de flere erfaringer som legger grunnlag for kunnskap, de er mer orientert mot sine sosiale roller og de søker mer aktuell og anvendbar kunnskap. De er også mer motivert for læring ut fra indre faktorer (Knowles et al. 2005). Derfor er også den voks-

nes erfaringer av stor betydning som utgangspunkt for læring. Voksnes læring kan betraktes både fra et individuelt og kontekstuekt perspektiv. I det individuelle perspektivet er formålet med læringen et ønske om personlig vekst og utvikling. I det kontekstuelle perspektivet tar man høyde for at læringen foregår i en interaktiv prosess som må sees i sammenheng med den situasjonen læringen skjer i. Læringen skjer i form av refleksjon over praksis i praksis (Caffarella og Merriam 1999). Koblingen mellom teori og praksis er derfor av stor betydning for voksnes læring, og det kan vi også tolke av svarene som er gitt.

3.12 Savn av formell kompetanse

Vi har spurt respondentene *I hvilken grad savner du i din nåværende jobb formell kompetanse når det gjelder:*

Savn av formell kompetanse

	I liten grad	I stor grad
Småbarnspedagogikk	21 %	9 %
Administrasjon og ledelse	18 %	11 %
Personalspørsmål	19 %	7 %
Veiledning av øvrige ansatte	20 %	7 %
Veiledning/kontakt med foreldre	30 %	6 %

Skalaen var 7-delt. Her har vi kun gjengitt svarene fra begge ytterkategorierne av svaralternativene. Med en så findelt skala er det vanskelig å tolke resultatene entydig. Alle svarene er derfor gjengitt i vedlegget¹¹.

Vi ser av den totale fordelingen av svarene at de ansatte uten godkjent utdanning i liten grad savner formell kompetanse. Dette gjelder særlig i forhold til veiledning/kontakt med foreldre. I den grad de i stor grad savner formell kompetanse, gjelder det administrasjon og ledelse. Ut fra svarene ser vi at de fleste i liten grad savner formell kompetanse. Det er absolutt et mindretall som i stor grad savner formell kompetanse. Det kan virke som de fleste synes å være fornøyd med den kompetansen de har – om den er opparbeidet gjennom erfaring og/eller gjennom annen utdanning.

Vi har også spurt de ansatte uten godkjent utdanning om i hvilken grad arbeidsgiver har tilbudt veiledning/kurs eller annen opplæring som de har

¹¹ Se spørsmål 53 i vedlegget

trenget for å fungere i jobben. 22 % opplever at arbeidsgiverne i stor grad har tilbudt veiledning/kurs eller annen opplæring. 15 % har i liten/ingen grad tilbudt veiledning mens 16 % har i liten/ingen grad blitt tilbudt kurs eller annen opplæring som de har trenget for å fungere i jobben. De aller fleste av dem som fikk et tilbud, hele 93 %, har benyttet seg av det.

De som ikke har benyttet seg av tilbudet kan ha hatt problemer med å få det til å passe av ulike årsaker, de kan ha prioritert det bort eller de kan ha valgt å løse det på andre måter.

3.13 Påstander knyttet til arbeidet

Til sist ble de ansatte uten godkjent utdanning bedt om å si hvor enige eller uenige de er i følgende påstander. Tabellen viser hvor mange prosent som i en eller annen grad har sagt seg enige eller uenige i de forskjellige påstandene. Vi har også tatt med tallene for 2001.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

	Uenig i en eller annen grad 2007	Enig i en eller annen grad 2001	Enig i en eller annen grad 2007
Jeg opplever ikke behov for førskolelærerutdanning i min jobb	56 %	25 %	29 %
Jeg opplever ikke behov for annen godkjent utdanning i min jobb	63 %	¹	22 %
Jeg skulle ønske jeg hadde mer formell kunnskap om småbarn	44 %	28 %	39 %
Jeg føler det er vanskelig å kommunisere med kolleger som har førskolelærerutdanning/annen godkjent utdanning	84 %	9 %	10 %
Jeg føler det er vanskelig å kommunisere med foreldre når jeg ikke har formell kompetanse	89 %	9 %	7 %
Jeg føler det er vanskelig å være leder for mine kolleger når jeg ikke har formell kompetanse	78 %	15 %	11 %
Praktisk erfaring er viktigere enn formell utdanning i jobben som styrer/ped.leder i barnehage	37 %	24 %	34 %
Jeg får positiv tilbakemelding på jobben jeg gjør som styrer/ped.leder	9 %	84 %	84 %

¹Spørsmålet var ikke med i 2001-undersøkelsen

Svarene på den første påstanden samsvarer godt med at nærmere 60 % kan tenke seg å ta førskolelærerutdanning. Noen flere er uenige i den andre påstanden enn i den første. Det kan tolkes som at en del har annen utdanning som de mener er relevant i jobben som styrer eller pedagogisk leder.

Mens 39 % er i en eller annen grad enige i at *Jeg skulle ønske jeg hadde mer formell kunnskap om småbarn*, er 44 % i en eller annen grad uenige. Svarene viser dermed en klar deling. Ved å lage en krystabell ser vi tydelig at mange av dem som er uenige i den første påstanden, er enige i denne påstanden. Det synes også logisk fordi vi antar at de som er uenige i den første påstanden er dem som i størst grad er interessert i å ta førskolelærerutdanning samtidig som de i størst grad vil ønske at de hadde mer formell kunnskap om småbarn. Når vi ser på hva de ulike gruppene av ansatte har svart, finner vi at 44 % av de pedagogiske lederne, 25 % av styrerne og 47 % av dem som er både styrer og pedagogisk leder sier seg enig i en eller annen grad i påstanden. At vi finner denne forskjellen mellom gruppene synes logisk, all den tid styrerjobben er mer administrativ og det er de pedagogiske lederne som har mest direkte kontakt med barna.

At bare om lag 10 % i en eller annen grad synes det er vanskelig å kommunisere med kolleger, foreldre eller å være leder når de ikke har formell kompetanse, tyder på at de selv føler at det går greit selv om de ikke fyller de formelle utdanningskravene. Inntrykket forsterkes av at det kun er rundt 2 % som sier seg *helt enig* i påstandene og at 80 – 90 % i en eller annen grad sier seg uenige i de tre påstandene som handler om å være leder og kommunisere.

Påstanden *Praktisk erfaring er viktigere enn formell utdanning i jobben som styrer/ped.leder i barnehage* er om lag like mange enige i en eller annen grad som uenige i en eller annen grad (henholdsvis 34 % og 37 %). 29 % har krysset av i den nøytrale midtkategorien. Svarene kan tolkes som at både praktisk erfaring og formell utdanning vurderes som viktig. At så mange har krysset av i den nøytrale midtkategorien kan brukes som støtte for fortolkningen.

Vi ser at så mye som 84 % av de ansatte uten godkjent utdanning i en eller annen grad er enige i at *Jeg får positiv tilbakemelding på jobben jeg gjør som styrer/ped.leder*. Dette stemmer med bildet vi har dannet oss gjennom arbeidet med rapporten: De klarer seg stort sett greit til tross for manglende formalkompetanse.

4 Oppsummering og avslutning

4.1 Rekruttering av ansatte med godkjent utdanning

Ansettelse av personer uten godkjent utdanning er først og fremst en måte å løse et behov på. Det er ofte vanskelig å unngå personer uten godkjent utdanning i vikariater av kortere varighet og i stillinger med lave stillingsbrøker. Undersøkelsen viser at langt færre mener at det kan forsvares. Det illustrerer den typiske problemstillingen og dilemmaet til barnehagene. Behovet for arbeidskraft må løses – spørsmålet er hvordan og hvilke fordeler og ulemper den løsningen som blir valgt gir. Her har kommunene, de private eierne og styrerne litt ulike synspunkter avhengig av hva det gjelder. Det mest gjennomgående trekket er at private eiere er de mest positive til, og oppgir at de har flest gode erfaringer med ansatte uten godkjent utdanning.

Mens antall dispensasjoner sank i årene etter 1999, viser de siste årene en økning i antall dispensasjoner. Relativt sett (prosentvis antall dispensasjoner av totalt antall pedagogiske ledere og styrere) er derimot antall dispensasjoner på samme nivå som i 2001.

I likhet med i 2001 er det fortsatt Oslo og Akershus som har de største utfordringene med å skaffe kvalifiserte styrere og pedagogiske ledere. Nesten hver femte styrer/pedagogisk leder er her uten godkjent utdanning. Med barnehageutbyggingen de siste årene har flere kommuner fått større utfordringer med å rekruttere ansatte med godkjent utdanning. I kommuner med over 20 000 innbyggere mener både kommuneansatte, private eiere og styrere (fra 73-88 %) at den økte barnehageutbyggingen har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning hos dem. Dette står i skarp kontrast til Agderfylkene, hvor antall dispensasjoner kan telles på én hånd.

Når det gjelder rekruttering av ansatte med godkjent utdanning, synes det situasjonen svært endret de siste årene. Mens tre fjerdedeler sa seg enige i at *Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene* i 2001, er det nå nesten like mange som sier seg uenige i påstanden. Svarene tyder på at tilgangen på personer med godkjent utdanning er blitt mye dårligere i kommuner med 20 000 innbyggere eller mer og som i utgangspunktet har dispensasjoner.

På samme måte som i 2001 ser vi at de aller fleste kommunene oppgir at de ved dispensasjonssøknader ordinært innvilger dispensasjon for et år. I tråd med forskriften synes det som det sjelden søkes om/de sjelden innvilger dispensasjon for mer enn et år.

Eierne/styrerne i barnehager med ansatte uten godkjent utdanning ble spurt om de hadde søkt dispensasjon for de ansatte uten godkjent utdanning. Majoriteten, 82 %, har søkt og fått innvilget dispensasjon mens hele 16 % har ikke søkt om dispensasjon. Mye av årsaken til dette synes å være at mangel på kvalifisert personale er en kortvarig løsning, eller de forventer at løsningen vil være kortvarig.

Totalt sett synes det å være en økt skepsis til ansatte uten godkjent utdanning sammenlignet med 2001. Samtidig mener kommunene at det i større grad enn i 2001 er vanskelig å få tak i kvalifisert personale til stillinger med lav stillingsbrøk/vikariater av kortere varighet. De er også i mye større grad enige i at det er mangel på personer med godkjent utdanning og at det derfor er vanskelig å unngå ansatte uten godkjent utdanning. Private eiere er gjennomgående mer positive til ansatte uten godkjent utdanning enn kommunene. Vi finner også at kommunene i mindre grad enn i 2001 mener at ansatte uten godkjent utdanning kan forsvares. Dette indikerer at ansatte uten godkjent utdanning ikke er ønskelig, men likevel nødvendig.

4.2 Den typiske dispensasjonssinneholder

Vi finner store forskjeller mellom henholdsvis kommuner, private barnehageeiere og styrere når det gjelder erfaringene med å ha ansatte uten godkjent utdanning. Ikke uventet er det de private eierne som er mest fornøyde. Ikke overraskende er det også dem som er mest positive til ansatte uten godkjent utdanning. Kommunene er minst fornøyde, mens styrerne plasserer svarene sine mellom disse to gruppene. Samtidig har 27 % av kommunene satt kryss i den nøytrale rubrikken 4, noe som kan tyde på at de har blandede erfaringer eller at de ikke har nok erfaringsgrunnlag å uttale seg på.

Den typiske ansatte uten godkjent utdanning er kvinne mellom 31 og 40 år som jobber fullt. Hun har vært ansatt mellom 6 og 12 måneder i nåværende stilling som pedagogisk leder. Hennes høyeste utdanning er videregående skole og hun har lang erfaring som barnehageassistent. I tillegg har hun annen erfaring fra lønnet arbeid med barn. I om lag halvparten av tilfellene har

hun ledererfaring fra tidligere jobber. Hun jobber i en etablert barnehage (har eksistert i over 3 år) med lokaler som beskrives som ganske gode.

Generelt har ansatte uten godkjent utdanning lang og relevant erfaring. Langt over halvparten av dem som i dag jobber som styrer/pedagogisk leder har over 2 års erfaring i stillingen. En tredjedel har over 5 års erfaring som styrer/pedagogisk leder. En av fem styrere/pedagogiske ledere i undersøkelsen oppgir at de er ansatt på varig dispensasjon.

84 % av de ansatte uten godkjent utdanning oppgir at de får positiv tilbakemelding på jobben de gjør.

4.3 Holdninger til formell kompetanse

På spørsmål om i hvilken grad de savner ulike typer for formell kompetanse, er det flest som svarer at de i stor grad savner formell kompetanse om administrasjon og ledelse. Til tross for at det er denne typen kompetanse de i størst grad savner, er det bare 11 % som svarer at de i stor grad savner denne kompetansen. I motsatt ende av skalaen svarer 1/3 svarer at de i liten grad savner formell kompetanse om veiledning/kontakt med foreldre. Småbarnspedagogikk, administrasjon og ledelse, personalspørsmål og veiledning av øvrige ansatte har også det til felles at svarene er konsentrert rundt den enden av skalaen som viser at de ansatte i liten grad savner denne typen kompetanse.

Samtidig svarer 4 av 10 at de i en eller annen grad skulle ønske at de hadde mer formell kunnskap om småbarn. Like mange er i en eller annen grad uenige i påstanden. Over halvparten av respondentene er uenige i en eller annen grad i påstanden *Jeg opplever ikke behov for førskolelærerutdanning i min jobb*. De ansatte uten godkjent utdanning opplever ikke at manglende formell kompetanse gjør det vanskelig verken å kommunisere med foreldre eller kolleger eller å være leder for sine kolleger. Samtidig sier 84 % at de i en eller annen grad er enige i at de får positiv tilbakemelding på jobben de gjør som styrer/pedagogisk leder.

Vi kan derfor konkludere med at ansatte uten formell utdanning godt kunne tenke seg mer formell kompetanse, men at de ikke føler det er nødvendig.

4.4 Fra dispensasjon til formell kompetanse

Noe over 60 % av de ansatte uten godkjent utdanning kan tenke seg å ta førskolelærerutdanning. Kun 7 % ønsker å ta det på heltid. De resterende ønsker å ta det på deltid og/eller følge et opplegg særlig tilpasset deres livssituasjon/hverdag. Det betyr at dersom de følges opp, motiveres og man bidrar til å finne en løsning hvor jobb og studier kombineres på en måte som både de og deres arbeidsgivere kan leve med, ligger det et potensial mht rekruttering her.

Det er i størst grad styrerne og de private barnehageeierne som har et organisert veiledningsopplegg for ansatte uten godkjent utdanning. Kommunene har i mindre grad et organisert veiledningsopplegg for ansatte uten godkjent utdanning.

Hvis den ansatte uten godkjent utdanning skal ta førskolelærerutdanning ville hun foretrekke et opplegg som er særlig tilpasset hennes livssituasjon/hverdag. Deltidsstudier kombinert med jobb synes mest aktuelt, alternativt desentralisert deltidsutdanning kombinert med jobb.

Litteraturliste

- Andersen, A., Brattvoll, M., Høydahl, E., Karlsen, A., Madsen, E. L., Mariussen, Å. og Størkersen, J. R. (1997): *Evaluering av arbeidet med omstilling i kommuner/regioner med ensidig næringsgrunnlag*. Nordlandsforskning-rapport 5/1997
- Caffarelle, R.S. og Merriam, S.B. (1999): *Læring i voksenlivet – integration af teori og praksis* i Illeris, K. Og Berris, S (red) (2005): *Tekster om voksenlæring*. Roskilde Universitetsforlag
- Halvorsen, A. og Magnussen, M-L. (2002): *Dispensasjoner i barnehager – problem eller løsning?* Prosjektrapport nr. 8/2002. Agderforskning
- Knowles, M.S., Holton, E.F. og Swanson, R.S. (2005): *The Adult Learner*. Elsevier
- KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering). Et nasjonalt informasjonssystem som gir informasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet på <http://www.ssb.no/kostra/>

Kartlegging av ansatte i barnehager

1. UNDERSØKELSE OM BARNEHAGEANSATTE UTEN GODKJENT UTDANNING

Agderforskning gjennomfører undersøkelsen på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Formålet er å få mer kunnskap om ansatte uten godkjent utdanning i barnehager.

Målgruppen for spørreskjemaet er landets kommuner (evt. bydeler/bydelsenheter) og barnehager (eiere, styrere, ped.ledere).

Det er viktig at nettopp DU tar deg tid til å svare på undersøkelsen, slik at den blir best mulig. Hvis du allerede har svart på denne undersøkelsen, så skal du ikke gjøre det på nytt.

2. Bakgrunnsinformasjon

MERK: Private eiere med flere barnehager bes svare kun for den sist etablerte barnehagen!

1. Hva er din stilling/betegnelse?

Kryss av for det som passer best

- ☐ Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydelsenheter
- ☐ Privat barnehageeier
- ☐ Styrer
- ☐ Pedagogisk leder

2. Hvor mange innbyggere er det i kommunen/bydelen/bydelsenheten du arbeider/eier barnehage i?

- ☐ Under 1000 personer
- ☐ 1000-4999
- ☐ 5000-9999
- ☐ 10 000-19 999

Kartlegging av ansatte i barnehager

☐ 20 000-49 000

☐ 50 000 eller mer

3. I hvilket fylke ligger barnehagen?

☐ Oslo

☐ Akershus

☐ Buskerud

☐ Østfold

☐ Hedmark

☐ Oppland

☐ Vestfold

☐ Telemark

☐ Aust-Agder

☐ Vest-Agder

☐ Rogaland

☐ Hordaland

☐ Sogn og Fjordane

☐ Møre og Romsdal

☐ Sør-Trøndelag

☐ Nord-Trøndelag

☐ Nordland

☐ Troms

☐ Finnmark

3. Opplysninger om barnehagesektoren

4. Hvor mange nye barnehager er etablert i kommunen/bydelen/bydelsenheten det siste barnehageåret (august 2006-juni 2007)? (fyll inn antall)

Kommunale barnehager

Private barnehager

5. Hvor mange nye barnehageplasser er etablert i kommunen/bydelen/bydelsenheten det siste barnehageåret (august 2006-juni 2007)? (fyll inn antall)

Kommunale plasser

Private plasser

Kartlegging av ansatte i barnehager

6. Hvor mange av barnehagene som er etablert det siste barnehageåret (august 2006 - juni 2007) har faste plasser i midlertidige lokaler?

(fyll inn antall)

Kommunale barnehager

Private barnehager

4. Opplysninger om dispensasjoner i barnehagesektoren

7. Har en eller flere barnehager i kommunen/bydelen/bydelsenheten ansatte på dispensasjon i dag (tidsbegrenset og/eller varig)?

☐ Nei

☐ Ja, de har ansatte på tidsbegrenset dispensasjon

☐ Ja, de har ansatte på varig dispensasjon

☐ Ja, begge typer dispensasjoner finnes i barnehager i kommunen

8. Hvor mange ansatte på dispensasjon har tatt utdanning og fått fast jobb i kommunen/bydelen/bydelsenheten de siste 5 årene?

Antall personer

9. Kjenner du til en eller flere barnehager i deres kommune/bydel/bydelsenhets som har styrer/pedagogisk leder uten godkjent utdanning og som IKKE har søkt om dispensasjon?

☐ Ja

☐ Nei

5. Bruk av dispensasjon

10. Hvor mange personer er ansatt (heltid og deltid) på dispensasjon i kommunen/bydelen/bydelsenheten?
Rund av til nærmeste hele tall

Antall ansatte i kommunale barnehager

Antall årsverk i kommunale barnehager

Antall ansatte i private barnehager

Antall årsverk i private barnehager

11. For hvor lang tid av gangen innvilges dispensasjon?
(To kryss mulig)

☐ Intet generelt øvre tak

☐ Ordinært for inntil ett halvt år

☐ Ordinært for inntil ett år

☐ I spesielle tilfeller mer

6. Bruk av dispensasjon

12. Hvem søker oftest om dispensasjoner?

- ☐ Nyetablerte barnehager (etablert i løpet av de siste 3 årene)
- ☐ Etablerte barnehager (etablert for mer enn 3 år siden)
- ☐ De søker like ofte om dispensasjon

13. Hvilke krav stiller dere for at dispensasjon kan innvilges? (flere kryss mulig)

- ☐ Én stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere
- ☐ Mer enn én stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere
- ☐ Minimum ett års erfaring fra barnehage
- ☐ Mer enn ett års erfaring fra barnehage
- ☐ Annen pedagogisk/sosialfaglig utdannelse
- ☐ Ofte gis det dispensasjon pga praktiske hensyn (ved sykemeldinger, permisjon osv)
- ☐ Ofte gis det dispensasjon til førskolelærere som ikke har bestått alle eksamener
- ☐ Ofte gis det dispensasjon til personer under utdanning i barnehagepedagogikk/videreutdanning for å kvalifisere seg til pedagogisk leder/styrer
- ☐ Personlig egnethet hos den barnehagen ønsker å ansette
- ☐ Annet, spesifiser

14. Har kommunen avslått dispensasjonssøknader de siste 5 år?

- ☐ Ja
- ☐ Nei

7. Avslag på dispensasjonssøknader

15. Hvor mange dispensasjonssøknader har kommunen/bydelen/bydelsenheten avslått de siste 5 år?
(fyll inn antall)

Søknader

16. Hva var grunnen til at det ble gitt avslag?
(flere kryss mulig)

- ☐ Stillingen var ikke utlyst i tråd med gjeldende regler
☐ Det var ikke gjort nok for å finne kvalifiserte søkere
☐ Den som var tiltenkt stillingen (på dispensasjon) hadde ikke relevant utdanning eller bakgrunn
☐ Annet, spesifiser

8. Om barnehagen

MERK: Private eiere med flere barnehager bes svare kun for den sist etablerte barnehagen!
MERK: Styrere for flere barnehager bes svare kun for den sist etablerte barnehagen!

17. Er barnehagen...

- ☐ Familiebarnehage
☐ En-/fleravdelingsbarnehage
☐ Annen barnehage

18. Hvor lenge har barnehagen eksistert?

- ☐ Inntil 1 år
☐ 1-3 år
☐ over 3 år

19. Hvordan vil du beskrive lokalene til barnehagen? Som..

- ☐ svært gode
☐ ganske gode
☐ verken gode eller dårlige
☐ ganske dårlige
☐ svært dårlige

20. Har dere styrer og/eller pedagogisk leder som ikke har godkjent utdanning? Med godkjent utdanning menes utdanning likestilt med førskolelærerutdanning

- ☐ Ja
☐ Nei

9. Om ansatte uten godkjent utdanning

Kryss av for det svaralternativet som passer best

21. Har dere søkt om dispensasjon for den/de ansatte uten godkjent utdanning?

- ☐ Ja, vi har søkt og fått innvilget dispensasjon
- ☐ Ja, vi har søkt og fått avslag
- ☐ Ja, vi har søkt om flere dispensasjoner og fått både avslag og innvilgning(er)
- ☐ Nei, vi har ikke søkt om dispensasjon

10. Om dispensasjoner

22. Hvilke krav ble stilt til dere før dispensasjon ble innvilget? (flere kryss mulig)

- ☐ En stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere
- ☐ Mer enn én stillingsutlysning uten kvalifiserte søkere
- ☐ Minimum ett års erfaring fra barnehage
- ☐ Mer enn ett års erfaring fra barnehage
- ☐ Annen pedagogisk/sosialfaglig utdanning
- ☐ Ofte gis det dispensasjon pga praktiske hensyn (ved sykemeldinger, permisjon osv)
- ☐ Ofte gis det dispensasjon til forskolelærere som ikke har bestått alle eksamener/er under utdanning
- ☐ Ofte gis det dispensasjon til personer under utdanning i barnehegepedagogikk/videreutdanning for å kvalifisere seg til pedagogisk leder/styrer
- ☐ Personlig egnethet hos den vi ønsket å ansette
- ☐ Annet, spesifiser

Kartlegging av ansatte i barnehager

23. For hvor lang tid av gangen er dere innvilget dispensasjon?
(to kryss mulig)

- ☐ Ordinært for inntil ett halvt år
☐ Ordinært for inntil ett år
☐ I spesielle tilfeller mer
☐ Dispensasjonen er varig
☐ Vi søkte om dispensasjon for en fastsatt periode, og fikk hele perioden innvilget (f eks i forbindelse med sykemelding, permisjon osv)

11. Om ansatte uten godkjent utdanning

24. Hvorfor har dere ikke søkt om dispensasjon?
(flere kryss mulig)

- ☐ Løsningen er kortvarig, vi synes ikke det var nødvendig
☐ Vi har ikke fått gjort det ennå
☐ Vi var ikke klar over at vi skulle søke dispensasjon
☐ Vi søkte ikke fordi vi ville fått avslag på søknaden
☐ Vi visste ikke hvor vi skulle sende søknaden
☐ Vi synes det var for vanskelig/for mye jobb å søke
☐ Annet, spesifiser

12. Søknad om dispensasjon

25. Har kommunen avslått dispensasjonssøknader fra dere i løpet av de siste 5 år?

- ☐ Ja
☐ Nei

13. Avslag på dispensasjonssøknader

26. Hvor mange søknader om dispensasjon har kommunen avslått de siste 5 årene?
(fyll inn antall)

Søknader

27. Hva var grunnen til at det ble gitt avslag?
(flere kryss mulig)

- ☐ Stillingen var ikke utlyst i tråd med gjeldende regler
- ☐ Det var ikke gjort nok for å finne kvalifiserte søkere
- ☐ Den som var tiltenkt stillingen (på dispensasjon) hadde ikke relevant utdanning eller bakgrunn
- ☐ Annet, spesifiser

14. Nærmere om din stilling/betegnelse

Kryss av for det som passer best

28. Hva er din stilling/betegnelse?

- ☐ Privat barnehageeier
- ☐ Styrer
- ☐ Både barnehageeier og styrer

15. Nærmere om din stilling/betegnelse

Kryss av for det som passer best

29. Hva er din situasjon som styrer?

- ☐ Jeg er styrer MED godkjent utdanning, og har en/ flere ped. ledere UTEN godkjent utdanning
- ☐ Jeg er styrer MED godkjent utdanning, og har kun ped. ledere MED godkjent utdanning
- ☐ Jeg er styrer UTEN godkjent utdanning, og har en/ flere ped. ledere UTEN godkjent utdanning
- ☐ Jeg er styrer UTEN godkjent utdanning, og har kun ped. ledere MED godkjent utdanning

16. Kvalifisering av ansatte uten godkjent utdanning

MERK: Spørsmålene handler kun om STYRERE/PED. LEDERE uten godkjent utdanning, ikke om øvrige ansatte!

30. Tilbyr dere spesiell oppfølging/veiledning av ansatte uten godkjent utdanning?

- ☐ Ja, vi har et organisert veiledningsopplegg
- ☐ Ja, på oppfordring/ved spesielle behov
- ☐ Nei

31. Tilbyr dere kurs eller annen opplæring (ut over veiledn.) for ansatte uten godkjent utdanning?

- ☐ Ja, alle ansatte uten godkjent utdanning får tilbud om det
- ☐ Ja, på oppfordring/ved spesielle behov
- ☐ Nei

32. Har dere ordninger for å motivere ansatte uten godkjent utdanning til å ta slik utdanning? (flere kryss mulig)

Kartlegging av ansatte i barnehager

- ☐ Nei
☐ Nei, men vi har hatt det tidligere
☐ Ja, vi gir stipend
☐ Ja, vi garanterer deltidsjobb under utdannelse
☐ Ja, vi garanterer jobb etter ferdig utdannelse
☐ Ja, vi har samarbeid med høyskole for å gi ansatte godkjent utdanning
☐ Andre ordninger, spesifiser

17. Om barnehageansatte uten godkjent utdanning

MERK: Spørsmålene handler kun om STYRERE/PED. LEDERE uten godkjent utdanning, ikke om øvrige ansatte!
 Sett ett kryss for hver påstand

33. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander - sett kryss ved det som passer best

	helt uenig					helt enig				
Ansettelse av personer uten godkjent utdanning er av kort varighet, og vi anser det derfor ikke som problematisk å innvilge dispensasjon/ha ansatte uten godkjent utdanning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er ikke problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi stillingene i de fleste tilfellene innehas av personer med annen relevant faglig bakgrunn (pedagogisk eller sosialfaglig)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er ikke problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi stillingene i de fleste tilfellene innehas av personer med nødvendige erfaringer, selv om de er uten relevant utdanning (pedagogisk eller sosialfaglig)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det kan være problematisk med ansatte uten godkjent utdanning når stillingen innehas av personer som ikke gjør en tilfredsstillende jobb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er generelt problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi det går ut over kvaliteten på barnehagetilbudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er generelt problematisk med ansatte uten godkjent utdanning; selv om det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kartlegging av ansatte i barnehager

Ikke går ut over den daglige driften, gir manglende kvalifikasjoner hos personalet et dårligere tilbud på sikt

- Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå i grisevarende områder
- Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder vikariater av kortere varighet
- Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå fordi det er mangel på personer med godkjent utdanning i vårt område
- Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder stillinger med lave stillingsbrøker

18. Forts. Om barnehageansatte uten godkjent utdanning

MERK: Spørsmålene handler kun om STYRERE/PED. LEDERE uten godkjent utdanning, ikke om øvrige ansatte! Sett ett kryss for hver påstand

34. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander - sett kryss ved det som passer best

	helt uenig					helt enig				
Jeg mener ansettelser av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mener ansettelser av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder stillinger med små stillingsbrøker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg mener ansettelser av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder stillinger som kan dekkes av andre med relevant pedagogisk eller sosialfaglig utdanning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har kun hatt gode erfaringer med å ha ansatte uten godkjent utdanning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Desentralisert utdanning har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fleksible studietilbud (f.eks. på deltid) har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økt barnehageutbygging har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning hos oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Økt barnehageutbygging har gitt mer gjennomtrekk blant pedagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kartlegging av ansatte i barnehager

Økt barnehageutbygging har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning

☐☐☐☐☐☐☐☐

19. Bakgrunnsopplysninger

35. Kjønn

- ☐ Mann
☐ Kvinne

36. Alder

- ☐ Under 25 år
☐ 25- 30 år
☐ 31-40 år
☐ 41-50 år
☐ 51 år eller mer

37. Hvor lenge har barnehagen du jobber i eksistert?

- ☐ Under 1 år
☐ 1-3 år
☐ Over 3 år

38. Hvordan vil du beskrive lokalene til barnehagen? Som..

- ☐ svært gode
☐ ganske gode
☐ verken gode eller dårlige
☐ ganske dårlige

Kartlegging av ansatte i barnehager

☐ svært dårlige

20. Utdanning og erfaring

39. Hva er din høyeste utdanning?
(ett kryss ved det som passer best)

- ☐ Grunnskole
☐ Videregående, helse- og sosialfag
☐ Videregående for øvrig
☐ Lærerutdanning
☐ Sosialpedagog
☐ Spesialpedagog
☐ Barnevernspedagog
☐ Forskolelærer uten å ha bestått alle eksamener
☐ Barne- og ungdomsarbeider
☐ Annet, spesifiser

40. Hvor lang arbeidserfaring har du i barnehage, som...? (nåværende og tidligere arbeidsplasser)

assistent	0 mnd	0-5 mnd	6-12 mnd	1-2 år	2-5 år	mer enn 5 år
styrer/ped.leder	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐

41. Har du annen erfaring fra lønnet arbeid med barn?

- ☐ Ja
☐ Nei

42. Har du ledererfaring fra tidligere jobber?

- ☐ Ja
☐ Nei

21. Om nåværende jobb som styrer/ped. leder

43. Hva slags stilling er du ansatt i?

- ☐ Styrer
☐ Pedagogisk leder
☐ Styrer og pedagogisk leder

44. Hvor stor stillingsprosent er du ansatt i?

- ☐ Under 20 %
☐ 20-49 %
☐ 50-79 %
☐ 80-99 %
☐ 100 %

45. Ønsker du større stillingsprosent?

- ☐ Ja
☐ Nei

46. Hvor lenge har du hatt din nåværende stilling?

- ☐ 0-5 mnd
☐ 6-12mnd
☐ 1-2 år
☐ 2-5 år
☐ Mer enn 5 år

22. Forts. Om nåværende jobb som styrer/ped. leder

47. Hvor lang varighet har din nåværende dispensasjon?

- ☐ 0-5 mnd
☐ 6-12 mnd
☐ 1-2 år
☐ 2-5 år
☐ Varig

**48. På hvilken måte fikk du din nåværende jobb?
(ett kryss ved det som passer best)**

- ☐ Jeg folte jeg måtte ta jobben, det var ingen annen løsning
☐ Jeg ble bedt om å ta jobben
☐ Jeg ble oppfordret til å søke
☐ Jeg tok selv initiativ for å få jobben
☐ Annet, spesifiser

49. Var praktiske forhold som f eks sykemelding, permisjon eller vanskeligheter med å finne førskolelærer viktige for at du ble ansatt?

- ☐ Ja, det var hovedårsaken
☐ Ja, delvis
☐ Nei
☐ Vet ikke

23. Tilrettelegging for utdanning

50. Har barnehageeier (kommunal/privat) oppfordret deg til å begynne på utdanning som vil gi deg formell kvalifikasjon som styrer/pedagogisk leder?
(flere kryss mulig)

- ☐ Jeg har annen relevant utdanning, så det har ikke vært aktuelt
- ☐ Nei, jeg har ikke fått noen spesiell oppfordring
- ☐ Ja, jeg har fått muntlig oppfordring
- ☐ Ja, jeg har fått skriftlig oppfordring
- ☐ Ja, jeg har blitt tilbudt stipend for å ta utdannelsen
- ☐ Ja, jeg har fått lønnad om deltidsjobb under evt. studier
- ☐ Ja, jeg har fått lønnad om jobb når jeg er ferdig utdannet
- ☐ Ja, de har samarbeid med høgskole for å gjøre ansatte formelt kvalifisert
- ☐ Ja, barnehageeier har andre motivasjonsordninger, spesifiser

--

51. Kunne du tenke deg å ta førskolelærerutdanning?

- ☐ Ja
- ☐ Ja, hvis undervisningsopplegget var tilpasset min livssituasjon
- ☐ Nei
- ☐ Ikke aktuelt

24. Tilrettelegging for utdanning

52. Hvordan ville du foretrekke å ta utdanningen?
(flere kryss mulig)

- ☐ Å ta det på deltid kombinert med jobb
☐ Å følge et opplegg med desentralisert deltidsutdanning kombinert med jobb
☐ Å følge et opplegg som var særlig tilpasset min livssituasjon/hverdag
☐ Å ta det på heltid

25. Fortis. Om nåværende jobb som styrer/ped.leder

53. I hvilken grad savner du i din nåværende jobb formell kompetanse når det gjelder:
(ett kryss for hver linje)

Småbarnspedagogikk	I liten grad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	I stor grad
Administrasjon og ledelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Personalspørsmål	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veiledning av øvrige ansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Veiledning/kontakt med foreldre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet, spesifiser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

54. I hvilken grad har din arbeidsgiver tilbudt deg som du har trengt for å fungere i jobben?

veiledning	I liten grad/ingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	I stor grad
kurs eller annen opplæring	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kartlegging av ansatte i barnehager

55. Har du benyttet deg av et eventuelt tilbud?

- ☐ Ja
☐ Nei
☐ Ikke noe tilbud å benytte

26. Vurdering av eget arbeid

56. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?
(ett kryss for hver påstand)

	Helt uenig								Helt enig
Jeg opplever ikke behov for førskolelærerutdanning i min jobb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg opplever ikke behov for annen godkjent utdanning i min jobb	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg skulle ønske at jeg hadde mer formell kunnskap om småbarn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler at det er vanskelig å kommunisere med kolleger som har førskolelærerutdanning/annen godkjent utdanning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler det er vanskelig å kommunisere med foreldre når jeg ikke har formell kompetanse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler det er vanskelig å være leder for mine kolleger når jeg ikke har formell kompetanse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Praktisk erfaring er viktigere enn formell utdanning i jobben som styrer/ped.leder i barnehage	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg får positiv tilbakemelding på jobben jeg gjør som styrer/pedagogisk leder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Avslutningen

Takk for at du svarte på undersøkelsen!

Krysstabeller

Svar på påstandene fra 2001 tilsvarende spørsmål 33 og 34 fra 2007

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Dispene er av kort varighet, ikke problematisk			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	24,7%	14,3%	61,0%	100,0%
disper inneværende	nei	23,5%	16,0%	60,5%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		24,0%	15,3%	60,7%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Annen relevant faglig bakgrunn, ikke problematisk			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	51,4%	14,9%	33,8%	100,0%
disper inneværende	nei	47,9%	15,7%	36,4%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		49,2%	15,4%	35,4%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Har nødvendige erfaringer, ikke problematisk			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	29,9%	13,0%	57,1%	100,0%
disper inneværende	nei	33,6%	16,0%	50,4%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		32,1%	14,8%	53,1%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Kan være problematisk når dis innehas av personer som ikke gjør tilfredsstillende jobb			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	11,8%	2,6%	85,5%	100,0%
disper inneværende	nei	4,2%	2,5%	93,3%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		7,2%	2,6%	90,3%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Generelt problematisk, går ut over kvaliteten på tilbudet å bruke personer uten utd			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	20,5%	12,8%	66,7%	100,0%
disper inneværende	nei	18,3%	10,0%	71,7%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		19,2%	11,1%	69,7%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Generelt problematisk, gir et dårligere tilbud på sikt			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	8,0%	13,3%	78,7%	100,0%
disper inneværende	nei	5,9%	11,8%	82,4%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		6,7%	12,4%	80,9%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Det er vanskelig å unngå disper i griseområder			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	10,1%	14,5%	75,4%	100,0%
disper inneværende	nei	21,7%	14,2%	64,2%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		17,5%	14,3%	68,3%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Det er vanskelig å unngå disper i vikariater av kortere varighet			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	9,1%	9,1%	81,8%	100,0%
disper inneværende	nei	17,9%	12,2%	69,9%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		14,5%	11,0%	74,5%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Det er vanskelig å unngå disper pga mangel på førskolelærere i vårt område			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	51,3%	9,2%	39,5%	100,0%
disper inneværende	nei	69,7%	10,7%	19,7%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		62,6%	10,1%	27,3%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Det er vanskelig å unngå disper i lave stillingsbrøker			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	15,4%	15,4%	69,2%	100,0%
disper inneværende	nei	27,3%	12,4%	60,3%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		22,6%	13,6%	63,8%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Vi har kun gode erfaringer med ansatte på disp			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	26,3%	19,7%	53,9%	100,0%
disper inneværende	nei	21,1%	28,9%	50,0%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		23,2%	25,3%	51,6%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Desentralisert utdanning			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	22,1%	13,0%	64,9%	100,0%
disper inneværende	nei	28,0%	10,2%	61,9%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		25,6%	11,3%	63,1%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Tilgangen bedre			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	20,8%	9,1%	70,1%	100,0%
disper inneværende	nei	9,2%	10,0%	80,8%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		13,7%	9,6%	76,6%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Disper kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	6,6%	9,2%	84,2%	100,0%
disper inneværende	nei	11,0%	5,9%	83,1%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		9,3%	7,2%	83,5%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Disper kan forsvares når det gjelder små stillingsbrøker			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	12,5%	19,4%	68,1%	100,0%
disper inneværende	nei	21,6%	18,1%	60,3%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		18,1%	18,6%	63,3%	100,0%

% within Har kommunen gitt disper inneværende "barnehageår"??

		Disper kan forsvares når det gjelder stillinger som kan dekkes av andre med relevant utd			Total
		Uenig	Hverken-eller	Enig	
Har kommunen gitt	ja	11,0%	16,4%	72,6%	100,0%
disper inneværende	nei	13,3%	20,8%	65,8%	100,0%
"barnehageår"??					
Total		12,4%	19,2%	68,4%	100,0%

2007-tall

Sp 33a) Ansettelse av personer uten godkjent utdanning er av kort varighet, og vi anser det derfor ikke som problematisk å innvilge dispensasjon/ha ansatte uten godkjent utdanning

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	Påstander						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	10,0%	17,3%	6,4%	18,2%	18,2%	11,8%	18,2%
Privat barnehageeier	22,6%	9,5%	14,3%	17,9%	4,8%	7,1%	23,8%
Styrer	11,9%	13,4%	13,8%	15,0%	16,6%	14,1%	15,3%
Total	13,2%	13,6%	12,3%	16,1%	15,0%	12,5%	17,3%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Sp 33b) Det er ikke problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi stillingene i de fleste tilfellene innehas av personer med annen relevant utdanning (pedagogisk eller sosialfaglig)

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp33b						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	21,1%	25,7%	11,9%	15,6%	12,8%	6,4%	6,4%
Privat barnehageeier	15,5%	9,5%	10,7%	15,5%	9,5%	14,3%	25,0%
Styrer	19,5%	20,8%	9,1%	14,8%	12,9%	12,9%	10,1%
Total	19,2%	20,0%	10,0%	15,1%	12,3%	11,7%	11,7%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Sp 33c) Det er ikke problematisk med ansatte uten godkjent utdanning fordi stillingene i de fleste tilfellene innehas av personer med nødvendige erfaringer, selv om de er uten relevant utdanning (pedagogisk eller sosialfaglig)

% within Stilling/betegnelse		sp33c							Total
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
		15,5%	22,7%	10,0%	21,8%	18,2%	7,3%	4,5%	100,0%
Total	Privat barnehageeier	17,6%	12,9%	14,1%	8,2%	11,8%	12,9%	22,4%	100,0%
	Styrer	18,2%	22,6%	12,2%	15,7%	15,4%	8,5%	7,5%	100,0%
		17,5%	21,0%	12,1%	15,8%	15,4%	8,9%	9,3%	100,0%

Sp 33d) Det kan være problematisk med ansatte uten godkjent utdanning når stillingen innehas av personer som ikke gjør en tilfredsstillende jobb

		sp33d							Total
		helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	5,5%	,9%		6,4%	3,7%	11,9%	71,6%	100,0%
Total	Privat barnehageeier	8,2%	3,5%	4,7%	9,4%	4,7%	5,9%	63,5%	100,0%
	Styrer	6,0%	2,8%	1,3%	6,0%	3,2%	12,3%	68,5%	100,0%
		6,3%	2,5%	1,6%	6,7%	3,5%	11,2%	68,3%	100,0%

Sp 33d) Det kan være problematisk med ansatte uten godkjent utdanning når stillingen innehas av personer som ikke gjør en tilfredsstillende jobb

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp33d						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	5,5%	,9%		6,4%	3,7%	11,9%	71,6%
Privat barnehageeier	8,2%	3,5%	4,7%	9,4%	4,7%	5,9%	63,5%
Styrer	6,0%	2,8%	1,3%	6,0%	3,2%	12,3%	68,5%
Total	6,3%	2,5%	1,6%	6,7%	3,5%	11,2%	68,3%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Sp 33f) Det er generelt problematisk med ansatte uten godkjent utdanning; selv om det ikke går ut over den daglige driften, gir manglende kvalifikasjoner hos personalet et dårligere tilbud på sikt

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp33f						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	3,7%	,9%	1,9%	10,2%	19,4%	24,1%	39,8%
Privat barnehageeier	12,8%	15,1%	10,5%	16,3%	5,8%	12,8%	26,7%
Styrer	5,3%	4,1%	4,7%	11,3%	14,8%	22,0%	37,7%
Total	6,3%	5,3%	5,1%	11,9%	14,3%	20,9%	36,3%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Sp 33g) Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå i gravgrendte områder

% within Stilling/betegnelse		sp33g							Total
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
		5,9%	5,9%	7,9%	17,8%	13,9%	24,8%	23,8%	100,0%
	Privat barnehageeier	7,1%	8,3%	4,8%	28,6%	16,7%	14,3%	20,2%	100,0%
	Styrer	8,3%	5,2%	5,9%	25,9%	12,4%	22,1%	20,3%	100,0%
Total		7,6%	5,9%	6,1%	24,6%	13,5%	21,3%	21,1%	100,0%

Sp 33h) Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder vikariater av kortere varighet

% within Stilling/betegnelse		sp33h							Total
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
		2,8%	1,9%	1,9%	8,5%	13,2%	26,4%	45,3%	100,0%
	Privat barnehageeier	7,1%	4,8%	4,8%	13,1%	9,5%	20,2%	40,5%	100,0%
	Styrer	4,1%	1,3%	1,9%	5,7%	9,2%	30,3%	47,5%	100,0%
Total		4,4%	2,0%	2,4%	7,5%	10,1%	27,8%	45,8%	100,0%

Sp 33i) Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå fordi det er mangel på personer med godkjent utdanning i vårt område

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	sp33i						Total
		helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
		9,2%	7,3%	3,7%	9,2%	18,3%	14,7%	37,6%
	Privat barnehageeier	5,8%	5,8%	7,0%	12,8%	11,6%	9,3%	47,7%
	Styrer	5,0%	5,0%	3,5%	6,6%	7,9%	18,9%	53,1%
Total		6,0%	5,7%	4,1%	8,2%	10,7%	16,4%	48,9%

Sp 33j) Ansatte uten godkjent utdanning er vanskelig å unngå når det gjelder stillinger med lave stillingsbrøker

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	sp33j						Total
		helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
		3,7%	3,7%	4,6%	11,9%	13,8%	22,9%	39,4%
	Privat barnehageeier	7,0%	1,2%	7,0%	20,9%	16,3%	9,3%	38,4%
	Styrer	5,1%	2,8%	2,5%	16,5%	9,2%	22,2%	41,8%
Total		5,1%	2,7%	3,7%	16,2%	11,4%	20,2%	40,7%

Sp 34a) Jeg mener ansettelses av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder vikariater av kortere varighet

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	Påstander forts.						Total
		helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
		2,8%	5,5%	6,4%	14,7%	18,3%	24,8%	27,5%
	Privat barnehageeier	5,9%	4,7%	7,1%	14,1%	11,8%	11,8%	44,7%
	Styrer	5,4%	5,1%	7,7%	14,7%	15,3%	24,0%	27,8%
Total		4,9%	5,1%	7,3%	14,6%	15,4%	22,1%	30,6%

Sp 34b) Jeg mener ansettelses av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder stillinger med små stillingsbrøker

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	sp34b						Total
		helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
		6,5%	13,0%	15,7%	18,5%	16,7%	16,7%	13,0%
	Privat barnehageeier	11,6%	4,7%	9,3%	22,1%	17,4%	10,5%	24,4%
	Styrer	13,4%	11,8%	9,6%	17,6%	18,5%	16,9%	12,1%
Total		11,6%	10,8%	10,8%	18,5%	17,9%	15,8%	14,4%

Sp 34c) Jeg mener ansettelse av personer uten godkjent utdanning kan forsvares når det gjelder stillinger som kan dekkes av andre med relevant pedagogisk eller sosialfaglig utdanning

% within Stilling/betegnelse		sp34c							Total
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
Total	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	5,5%	9,2%	13,8%	14,7%	16,5%	26,6%	13,8%	100,0%
	Privat barnehageeier	6,0%	4,8%	10,7%	7,1%	19,0%	19,0%	33,3%	100,0%
	Styrer	8,0%	9,6%	8,7%	15,1%	18,6%	23,7%	16,3%	100,0%
		7,1%	8,7%	10,1%	13,7%	18,2%	23,6%	18,6%	100,0%

Sp 34d) Vi har kun hatt gode erfaringer med å ha ansatte uten godkjent utdanning

% within Stilling/betegnelse		sp34d							Total
Stilling/betegnelse	Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig	
		18,3%	9,2%	11,0%	26,6%	12,8%	16,5%	5,5%	100,0%
	Privat barnehageeier	11,0%	3,7%	8,5%	13,4%	13,4%	15,9%	34,1%	100,0%
	Styrer	17,8%	11,1%	9,9%	16,9%	14,3%	12,1%	17,8%	100,0%
Total		16,8%	9,5%	9,9%	18,4%	13,9%	13,7%	17,8%	100,0%

Sp 34e) Desentralisert utdanning har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34e						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/senhet	6,5%	10,3%	4,7%	15,9%	11,2%	15,9%	35,5%
Privat barnehageeier	16,9%	13,3%	12,0%	28,9%	10,8%	4,8%	13,3%
Styrer	26,1%	11,0%	6,0%	22,4%	6,7%	10,4%	17,4%
Total	20,2%	11,2%	6,7%	22,1%	8,4%	10,6%	20,7%
							100,0%

Sp 34f) Tilgangen på personer med godkjent utdanning har bedret seg de siste par årene

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34f						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/senhet	25,9%	15,7%	12,0%	15,7%	9,3%	8,3%	13,0%
Privat barnehageeier	34,5%	10,7%	16,7%	20,2%	2,4%	8,3%	7,1%
Styrer	41,5%	17,6%	9,6%	11,5%	9,3%	2,9%	7,7%
Total	37,0%	16,0%	11,3%	13,9%	8,1%	5,0%	8,7%
							100,0%

Sp 34g) Fleksible studietilbud (f.eks. på deltid) har bidratt til å øke tilgangen på personer med godkjent utdanning hos oss

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34g						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/senhet	11,4%	6,7%	10,5%	20,0%	15,2%	14,3%	21,9%
Privat barnehageeier	29,4%	5,9%	15,3%	21,2%	8,2%	8,2%	11,8%
Styrer	29,5%	14,8%	9,2%	15,4%	8,9%	10,5%	11,8%
Total	25,7%	11,5%	10,5%	17,4%	10,1%	10,9%	13,9%

Sp 34h) Økt barnehageutbygging har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning hos oss

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34h						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/senhet	7,5%	13,1%	5,6%	15,0%	7,5%	20,6%	30,8%
Privat barnehageeier	4,7%	4,7%	10,5%	15,1%	8,1%	11,6%	45,3%
Styrer	5,4%	1,9%	3,5%	12,1%	7,0%	15,9%	54,1%
Total	5,7%	4,7%	5,1%	13,2%	7,3%	16,2%	47,7%

Sp 34i) Økt barnehageutbygging har gitt mer gjennomtrekk blant pedagogisk personale

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34i						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	13,9%	13,9%	6,5%	22,2%	15,7%	16,7%	11,1%
Privat barnehageeier	10,7%	7,1%	10,7%	15,5%	6,0%	13,1%	36,9%
Styrer	16,6%	8,1%	9,1%	17,9%	10,4%	11,1%	26,7%
Total	15,0%	9,2%	8,8%	18,4%	10,8%	12,6%	25,1%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Sp 34j) Økt barnehageutbygging har gjort det vanskeligere å få tak i personer med godkjent utdanning

% within Stilling/betegnelse

Stilling/betegnelse	sp34j						Total
	helt uenig	2	3	4	5	6	helt enig
Ansatt i administrasjonen i kommune/bydel/bydel senhet	8,3%	9,2%	9,2%	8,3%	6,4%	22,0%	36,7%
Privat barnehageeier	7,0%	3,5%	8,1%	14,0%	5,8%	10,5%	51,2%
Styrer	5,2%	2,6%	3,5%	12,6%	5,5%	13,9%	56,8%
Total	6,1%	4,2%	5,5%	11,9%	5,7%	15,0%	51,5%
							100,0%
							100,0%
							100,0%
							100,0%

Spørsmål 53:

I hvilken grad savner du formell kompetanse når det gjelder:							
(ett kryss for hver linje)							
	I liten grad	2	3	4	5	6	I stor grad
Småbarnspedagogikk	21 %	16 %	14 %	21 %	12 %	6 %	9 %
Administrasjon og ledelse	18 %	18 %	11 %	16 %	14 %	12 %	11 %
Personalspørsmål	19 %	18 %	16 %	18 %	11 %	11 %	7 %
Veiledning av øvrige ansatte	20 %	17 %	16 %	17 %	12 %	11 %	7 %
Veiledning/kontakt med foreldre	30 %	24 %	14 %	13 %	9 %	4 %	6 %
							Totalt
							100 %
							100 %
							100 %
							100 %
							100 %

Fou informasjon

Tittel	Utdanning blant styrere og pedagogiske ledere i barnehager. Idealer og praksis
Prosjektnr	1423
Oppdragets tittel	Kartlegging av ansatte i barnehager uten godkjent utdanning
Prosjektleder	Hanne Cecilie Jensen
Forfatter	Hanne Cecilie Jensen
Oppdragsgiver	Kunnskapsdepartementet
Rapport type	Prosjektrapport
Rapport nr	8/2007
ISSN-nummer	0808-5544
Tilgjengelighet til rapporten	Åpen
4 emneord	barnehage, dispensasjon, utdanning, rekruttering

Sammendrag:

Rapporten omhandler dispensasjoner i barnehager, og er basert på spørreskjemaundersøkelse blant styrere, pedagogiske ledere og private eiere i barnehager med ansatte som jobber som styrer/pedagogisk leder uten å fylle kvalifikasjonskravene. Kommuneansatte som har innvilget dispensasjon har også svart på spørreskjemaundersøkelsen. Formålet med prosjektet har delvis vært å oppdatere tallene fra tilsvarende undersøkelse som ble gjort i 2001. Det andre sentrale formålet har vært å se nærmere på rekruttering av ansatte med godkjent utdanning, beskrive hva som kjennetegner den typiske dispensasjonsinnehaver, kartlegge holdninger til formell kompetanse samt peke på hva som er viktig for å få de ansatte fra dispensasjon til formell utdanning.